

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2008. gada 9. septembrī*

Apvienotās lietas C-120/06 P un C-121/06 P

par divām apelācijas sūdzībām atbilstoši Tiesas Statūtu 56. pantam, kas iesniegtas attiecīgi 2006. gada 24. un 27. februārī,

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA (FIAMM), Montekio Madžore [*Montecchio Maggiore*] (Itālija),

Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies LLC, iepriekš — *Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies Inc. (FIAMM Technologies)*, Īsteivena [*East Haven*], Delavēra (Amerikas Savienotās Valstis),

ko pārstāv I. van Bēls [*I. Van Bael*], A. Čevēze [*A. Cevese*] un F. di Džanni [*F. Di Gianni*], advokāti,

prasītājas,

pārējiem lietas dalībniekiem esot šādiem:

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv A. Vitro [*A. Vitro*], S. Markvarts [*S. Marquardt*] un A. de Gregorio Merino [*A. De Gregorio Merino*], pārstāvji,

* Tiesvedības valoda — itāļu.

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv P. J. Keipers [*P. J. Kuijper*], V. di Buči [*V. Di Bucci*], K. Brauns [*C. Brown*] un E. Rigīni [*E. Righini*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētājas pirmajā instancē,

Spānijas Karaliste, ko pārstāv E. Brakehaiss Konesa [*E. Braquehais Conesa*] un M. Munjoss Peress [*M. Muñoz Pérez*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē (C-120/06 P),

un

Giorgio Fedon & Figli SpA, Valezella di Kadore [*Vallesella di Cadore*] (Itālija),

Fedon America, Inc., Vilmingtona [*Wilmington*], Delavēra (Amerikas Savienotās Valstis),

ko pārstāv I. van Bēls, A. Čevēze, F. di Džanni un R. Antonīmi [*R. Antonimi*], advokāti,

prasītāji,

pārējiem lietas dalībniekiem esot šādiem:

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv A. Vitro, S. Markvarts un A. de Gregorio Merino, pārstāvji,

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv P. J. Keipers, V. di Buči, K. Brauns un E. Rigini, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētājas pirmajā instancē,

ko atbalsta

Spānijas Karaliste, ko pārstāv M. Munjoss Peress, pārstāvis, kas norādīja adresi Luksemburgā,

persona, kas iestājusies apelācijā (C-121/06 P).

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], Dž. Arestis [*G. Arestis*], U. Lehmušs [*U. Lohmus*], tiesneši K. Šimans [*K. Schiemann*] (referents), E. Juhāss

[E. Juhász], E. Borgs Bartets [A. Borg Barthet], M. Ilešičs [M. Ilešič], J. Malenovskis [J. Malenovský], J. Klučka [J. Klučka], E. Levits un K. Toadere [C. Toader],

ģenerālvokāts M. Pojarešs Maduru [M. Póiares Maduro],
sekretārs J. Svēdenborgs [J. Swedenborg], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2007. gada 3. jūlija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2008. gada 20. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

¹ Ar apelācijas sūdzībām, pirmkārt, *Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA* un *Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies LLC* (turpmāk tekstā abas kopā — “FIAMM”), kā arī, otrkārt, *Giorgio Fedon & Figli SpA* un *Fedon America, Inc.* (turpmāk tekstā abas kopā — “Fedon”) attiecīgi lūdz atcelt Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2005. gada 14. decembra spriedumu lietā T-69/00 *FIAMM* un *FIAMM Technologies*/Padome un Komisija (Krājums, II-5393. lpp.) (lieta C-120/06 P) un Pirmās instances tiesas 2005. gada 14. decembra spriedumu lietā T-135/01 *Fedon & Figli* u.c./Padome un Komisija (lieta C-121/06 P). Ar šiem spriedumiem (turpmāk tekstā attiecīgi — “spriedums lietā FIAMM” un “spriedums lietā Fedon” vai abi kopā — “pārsūdzētie spriedumi”) Pirmās instances tiesa noraidīja *FIAMM* un *Fedon* prasības atlīdzināt zaudējumus, kas tām nodarīti papildu muitas nodevas piemērošanas dēļ, kuru par to preču importu Amerikas Savienotajām Valstīm bija atļāvusi iekasēt Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Strīdu noregulēšanas institūcija (turpmāk tekstā — “SNI”) pēc tam, kad PTO bija konstatējusi Kopienas banānu importa režīma nesaderību ar līgumiem un memorandiem, kas pievienoti Līgumam par PTO izveidošanu.

- 2 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2006. gada 8. augusta rīkojumu Spānijas Karalistei tika ļauts iestāties lietā Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Kopienu Komisijas prasījumu atbalstam lietā C-121/06 P.

- 3 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2007. gada 12. aprīļa rīkojumu lieta C-120/06 P un lieta C-121/06 P tika apvienotas mutvārdu procesa un sprieduma taisīšanas vajadzībām.

Atbilstošās tiesību normas

PTO līgumi

- 4 Ar 1994. gada 22. decembra Lēmumu 94/800/EK par daudzpusējo sarunu Urugvajai kārtā (no 1986. gada līdz 1994. gadam) panākto līgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV L 336, 1. lpp.), Padome ir apstiprinājusi Līgumu par PTO izveidošanu, kā arī līgumus, kas ir šā līguma 1.—4. pielikumā (turpmāk tekstā — “PTO līgumi”).

- 5 Vienošanās par noteikumiem un kārtību, kas nosaka strīdu noregulēšanu (turpmāk tekstā — “VSN”), kas ir Līguma par PTO izveidošanu 2. pielikums, 3. panta 2. un 7. punktā ir noteikts:

“2. PTO strīdus noregulēšanas sistēma ir daudzpusējās tirdzniecības sistēmas drošības un paredzamības nodrošināšanas centrālais elements. Dalībvalstis atzīst,

ka tā kalpo, lai aizsargātu Dalībvalstu tiesības un pienākumus aptvertajos līgumos un izskaidrotu šo līgumu nosacījumus atbilstoši parastajiem starptautisko publisko tiesību iztulkošanas noteikumiem. SNI rekomendācijas un lēmumi nepalielina vai nesamazina tās tiesības un pienākumus, kas paredzēti aptvertajos līgumos.

[..]

7. Pirms lietas ierosināšanas Dalībvalstij jāizvērtē, vai šāda lēmuma īstenošana un darbība šīs kārtības ietvaros tai būs izdevīga. Strīdu noregulēšanas mehānisma mērķis ir nodrošināt pozitīvu strīda atrisinājumu. Skaidri saprotams, ka visvairāk vēlams ir abām pusēm pieņemams strīdus atrisinājums saskaņā ar aptvertajiem līgumiem. Ja šāds vispārēji pieņemams atrisinājums nav panākts, primārais strīdu noregulēšanas mehānisma mērķis parasti ir nodrošināt attiecīgo pasākumu atcelšanu, ja tiek konstatēts, ka tie neatbilst kādam no aptvertā līguma nosacījumiem. Kompensācijas nosacījums tiek pielietots tikai tad, ja tūlītēja šāda pasākuma atcelšana nav iespējama, un tikai kā pagaidu pasākums līdz aptvertajam līgumam neatbilstošā pasākuma atcelšanai. Pēdējā atkāpšanās, kuru šis Līgums nodrošina Dalībvalstij, kas prasa strīda noregulēšanas kārtību, ir iespēja pārtraukt koncesiju piemērošanu vai citas saistības saskaņā ar aptvertajiem līgumiem diskriminējošā kārtā attiecībā pret citu Dalībvalsti pēc SNI pilnvarojuma šādu pasākumu veikšanai.”

6 Saskaņā ar VSN 7. pantu komisijas, kas izveidotas pēc sūdzētājas puses lūguma, apstiprina faktus, kuri var palīdzēt SNI sagatavot rekomendācijas vai izdot lēmumus par jautājumiem, kas tai ir iesniegti izskatīšanai. Saskaņā ar VSN 12. panta 7. punktu, ja strīdus pusēm nav izdevies panākt savstarpēji apmierinošu risinājumu, komisija iesniedz savus secinājumus SNI rakstiska ziņojuma veidā.

7 No VSN 16. panta 4. punkta izriet, ka 60 dienu laikā pēc komisijas ziņojuma izsūtīšanas Dalībvalstīm ziņojums tiek pieņemts SNI sanāksmē, ja vien strīdus puse nav

formāli paziņojusi SNI par tās lēmumu pārsūdzēt vai SNI pēc konsensusa nav nolēmusi ziņojumu nepieņemt.

- 8 VSN 17. pantā ir paredzēts, ka tiek izveidota pastāvīgā apelācijas institūcija, kas iztiesā komisijas lietu apelācijas sūdzības. Saskaņā ar minētā panta 6. punktu jebkura apelācijas sūdzība tiek ierobežota ar tiesību jautājumiem, kuri ir aptverti komisijas ziņojumā, un komisijas izstrādātajiem juridiskajiem skaidrojumiem. Kā izriet no šī paša panta 13. punkta, ziņojumā, kas jāpieņem apelācijas institūcijai, tā var apstiprināt, izmainīt vai anulēt komisijas juridiskos slēdzienus un secinājumus.
- 9 VSN 17. panta 14. punktā ir noteikts:

“SNI pieņem Apelācijas institūcijas ziņojumu, un strīdus puses to beznosacījumu kārtā akceptē, ja vien SNI 30 dienu laikā pēc šāda ziņojuma izsūtīšanas Dalībvalstīm ar konsensusu nav nolēmusi Apelācijas orgāna ziņojumu nepieņemt. [..]”

- 10 Saskaņā ar VSN 19. panta 1. punktu:

“Ja komisija vai Apelācijas institūcija secina, ka pasākums neatbilst aptvertajam līgumam, tā iesaka attiecīgajai Dalībvalstij panākt pasākuma savietojamību ar šo līgumu. Papildus šiem ieteikumiem komisija vai Apelācijas institūcija var ieteikt veidu, kādā attiecīgā Dalībvalsts varētu īstenot šos ieteikumus.”

11 VSN 21. pantā ar nosaukumu SNI “Rekomendāciju un lēmumu īstenošanas uzraudzība” ir noteikts:

“1. Precīza SNI rekomendāciju un lēmumu ievērošana ir ārkārtīgi svarīga, lai nodrošinātu efektīvu strīdu atrisināšanu, kas ir ieguvums visām Dalībvalstīm.

[..]

3. SNI sanāksmē, kas notiek 30 dienas pēc komisijas vai Apelācijas institūcijas ziņojuma pieņemšanas brīža, ieinteresētā Dalībvalsts informē SNI par tās nolūkiem SNI rekomendāciju un lēmumu īstenošanā. Ja nav iespējams tūlīt ievērot rekomendācijas un lēmumus, ieinteresētajai Dalībvalstij tiek noteikts saprātīgs termiņš, lai tos piemērotu. Saprātīgs termiņš ir:

- a) ieinteresētās Dalībvalsts ierosinātais termiņš, [..] [ja] šādu termiņu ir apstiprināj[usi] SNI vai ja šāda apstiprinājuma nav,
- b) termiņš, par kuru vienojušās abas strīdus puses [..]; vai ja šādas vienošanās nav,
- c) termiņš, kuru noteikusi saistoša arbitrāža [..]

[..].

5. Ja pastāv domstarpības par to, vai saskaņā ar rekomendācijām un lēmumiem piemērotie pasākumi atbilst aptvertajam līgumam, šāds strīds jāatrisina, izsekojot šai strīdus noregulēšanas kārtībai, kur [kad] vien iespējams griežoties [vērsoties] pie sākotnējā komisijas sastāva. [..]

6. SNI piekrit pieņemto rekomendāciju un lēmumu īstenošanas uzraudzība. [..] Ja vien SNI citādi nenolemj, jautājums par rekomendāciju [vai] lēmumu īstenošanu tiek iekļauts SNI sanāksmes darba kārtībā sešus mēnešus pēc saprātīga termiņa noteikšanas brīža atbilstoši 3. paragrāfam [punktam] un tas paliek SNI darba kārtībā, līdz kamēr jautājums ir atrisināts. [..]

[..]”

12 VSN 22. pantā ar nosaukumu “Kompensācija un koncesiju pārtraukšana” ir noteikts:

“1. Kompensācija un koncesiju vai citu saistību pārtraukšana ir pagaidu pasākumi, ko iespējams piemērot gadījumā, ja rekomendācijas un lēmumi netiek īstenoti saprātīgā termiņā. Tomēr primārais ir rekomendāciju īstenošana, lai padarītu pasākumu atbilstošu aptvertajiem līgumiem, nevis kompensācijas vai koncesiju pārtraukšana. Kompensācija ir brīvprātīga, un, ja tāda tiek piešķirta, tai jāatbilst aptvertajiem līgumiem.

2. Ja attiecīgā Dalībvalsts nav spējusi pielāgot pasākumu, kas ir uzskatāms par neatbilstošu aptvertajam līgumam, un tādējādi nav īstenojusi rekomendācijas un lēmumus saprātīgā laika periodā, kas noteikts atbilstoši 21. panta 3. paragrāfam [punktam], šādai Dalībvalstij pēc pieprasījuma jāuzsāk sarunas ar jebkuru no pusēm, kas iesaistījušās strīdus noregulēšanas procesos, ar nolūku noteikt abpusēji pieņemamas kompensācijas. Ja vienošanās par apmierinošu kompensāciju nav panākta

20 dienu laikā pēc saprātīga termiņa izbeigšanās, jebkura puse, kura ierosinājusi strīda noregulēšanas procesu, var pieprasīt SNI atļauju pārtraukt koncesiju vai citu saistību saskaņā ar aptvertajiem līgumiem piemērošanu attiecīgajai Dalībvalstij.

3. Apsverot kādu koncesiju vai citu saistību pārtraukšanu, sūdzētājai pusei jāpiemēro sekojoši principi un kārtība:

- a) par vispārējo principu jāuzskata, ka sūdzētājai pusei vispirms jāmēģina pārtraukt koncesijas vai citas saistības attiecībā uz tādu pašu sektoru(-iem) kā tas, kurā komisija vai Apelācijas institūcija ir konstatējuši pārkāpumu vai cita veida anulējumu vai kaitējumu;
- b) ja šī puse uzskata, ka nav iespējams vai nav mērķtiecīgi pārtraukt koncesijas vai citas saistības attiecībā uz vienu un to pašu sektoru(-iem), tā var pieprasīt koncesijas vai citu saistību pārtraukšanu citos sektoros saskaņā ar to pašu līgumu;
- c) ja šī puse uzskata, ka nav iespējams vai nav mērķtiecīgi pārtraukt koncesijas vai citas saistības attiecībā uz citiem sektoriem saskaņā ar to pašu līgumu, un apstākļi ir pietiekoši nopietni, tā var pieprasīt koncesijas vai citu saistību pārtraukšanu saskaņā ar citu aptverto līgumu;

[..]

f) šī paragrāfa [punkta] kontekstā jēdziens “sektors” nozīmē:

i) attiecībā uz precēm — visas preces;

[..]

[..].

4. Koncesiju vai citu saistību pārtraukšanas apjomam, ko atļāvis SNI, ir jābūt vienlīdzīgam ar anulējuma un kaitējuma apjomu.

[..]

6. Ja rodas situācija, kas aprakstīta 2. paragrāfā [punktā], tad pēc attiecīga lūguma saņemšanas SNI dod atļauju pārtraukt koncesijas vai citas saistības 30 dienu laikā pēc saprātīga termiņa izbeigšanās, ja vien SNI pēc konsensusa nenolemj lūgumu noraidīt. Tomēr, ja attiecīgā Dalībvalsts iebilst pret ieteikto pārtraukšanas apjomu vai izvirza pretenzijas, ka nav tikuši ievēroti 3. paragrāfā [punktā] norādītie principi un kārtība sūdzētājas puses pieprasījumā par koncesiju vai citu saistību pārtraukšanu [..], lieta jānodod arbitrāžai. [..] Koncesijas un citas saistības nevar tikt pārtrauktas arbitrāžas laikā.

7. [..]. SNI [..] pēc attiecīga lūguma dod atļauju pārtraukt koncesijas vai citas saistības, ja lūgums atbilst arbitra lēmumam, ja vien SNI ar [konsensusu] nenolemj lūgumu noraidīt.

8. Koncesiju vai citu saistību pārtraukšana notiek uz laiku un tiek piemērota tikai līdz brīdim, kad pasākums, kas atzīts par neatbilstošu aptvertajam līgumam, ir atcelts vai Dalībvalsts, kurai jāīsteno rekomendācijas un lēmumi, rod kompensācijas iespējas ieguvuma anulējumam vai kaitējumam, vai arī tiek panākts savstarpēji apmierinošs atrisinājums. Atbilstoši 21. panta 6. paragrāfam [punktam] SNI piekrist pieņemto rekomendāciju un lēmumu īstenošanas uzraudzībai, ieskaitot tos gadījumus, kad tikusi sniegta kompensācija, pārtrauktas koncesijas vai citas saistības, bet rekomendācijas pasākuma pielāgošanai aptvertajiem līgumiem nav īstenotas.

[..]”

Kopienų tiesiskais regulējums par banānu tirgus kopīgo organizāciju un ar to saistītais strīds PTO

¹³ 1993. gada 13. februārī Padome pieņēma Regulu (EEK) Nr. 404/93 par banānu tirgus kopīgo organizāciju (OV L 47, 1. lpp.), kuras IV nodaļā par tirdzniecību ar trešām valstīm bija iekļauti preferences noteikumi attiecībā uz banāniem no dažām Āfrikas, Karību jūras un Klusā okeāna valstīm (turpmāk tekstā — “ĀKK valstis”), kas kopīgi parakstījušas Lomē 1989. gada 15. decembra Ceturto ĀKK un EEK konvenciju (OV 1991, L 229, 3. lpp.).

¹⁴ Pēc sūdzībām, ko 1996. gada februārī iesniedza vairākas PTO dalībvalstis, to skaitā Amerikas Savienotās Valstis, attiecībā uz šo tirdzniecības režīmu tika īstenota strīdu noregulēšanas procedūra.

- 15 Savā ziņojumā apelācijas institūcija ir konstatējusi, ka daži minētā tirdzniecības režīma elementi nav saderīgi ar saistībām, ko uzņēmusies Kopiena atbilstoši PTO līgumiem, un ieteica SNI aicināt Kopieni panākt šī režīma saderību ar tiem. Šo ziņojumu SNI pieņēma ar 1997. gada 25. septembra lēmumu (turpmāk tekstā — “SNI 1997. gada 25. septembra lēmums”).
- 16 1997. gada 16. oktobrī Kopiena atbilstoši VSN 21. panta 3. punktam informēja SNI, ka tā pilnībā ievēros savas starptautiskās saistības.
- 17 1999. gada 1. janvārī atbilstoši VSN 21. panta 3. punkta c) apakšpunktam ar arbitražas nolēmumu tika noteikts saprātīgs termiņš Kopienas pienākumu izpildei.
- 18 Kā izriet no Padomes 1998. gada 20. jūlija Regulas (EK) Nr. 1637/98, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 404/93 (OV L 210, 28. lpp.), otrā apsvēruma, ar to tika grozīti noteikumi par banānu tirdzniecību ar trešām valstīm, ņemot vērā, ka ir “jāizpilda Kopienas starptautiskās saistības [PTO] un pret pārējām valstīm, kas parakstījušas Ceturto ĀKK-EEK konvenciju, vienlaikus sasniedzot banānu tirgus kopējās organizācijas mērķus”.
- 19 Komisijas 1998. gada 28. oktobra Regula (EK) Nr. 2362/98, ar ko paredz piemērošanas noteikumus Regulai Nr. 404/93 attiecībā uz banānu importa režīmu Kopienā (OV L 293, 32. lpp.), bija piemērojama no 1999. gada 1. janvāra.
- 20 Uzskatot, ka šādā veidā izveidotais jaunais Kopienas banānu importa režīms saglabāja iepriekšējā režīma nelikumīgos aspektus, neievērojot PTO līgumus un SNI 1997. gada 25. septembra lēmumu, Amerikas Savienotās Valstis 1999. gada 14. janvārī

atbilstoši VSN 22. panta 2. punktam lūdza SNI atļauju pārtraukt piemērot Kopienai un tās dalībvalstīm tarifu koncesijas un citas saistības saskaņā ar 1994. gada Vispārīgo vienošanos par tarifiem un tirdzniecību (VVT) un Vispārīgo pakalpojumu tirdzniecības līgumu (*GATS*) tirdzniecībai USD 520 miljonu apmērā.

- 21 Tā kā Kopiena apstrīdēja šo summu un apgalvoja, ka netika ievēroti principi un procedūras, ko nosaka VSN 22. panta 3. punkts, SNI 1999. gada 29. janvārī nolēma iesniegt šo jautājumu arbitrāžai, pamatojoties uz VSN 22. panta 6. punktu.
- 22 Ar 1999. gada 9. aprīļa lēmumu arbitri, pirmkārt, uzskatīja, ka vairākas jaunās Kopienas banānu importa režīma tiesību normas ir pretrunā PTO līgumu noteikumiem, un, otrkārt, noteica, ka ASV priekšrocības tiek atceltas vai samazinātas par USD 191,4 miljoniem gadā.
- 23 1999. gada 19. aprīlī SNI atļāva Amerikas Savienotajām Valstīm piemērot muitas nodevas importam no Kopienas attiecībā uz ikgadējo tirdzniecības apjomu USD 191,4 miljonu apmērā.
- 24 Tajā pašā dienā Amerikas Savienoto Valstu iestādes noteica, ka dažādām precēm ir piemērojamas importa muitas nodevas *ad valorem* ar 100 % likmi. Viena no šīm precēm, kuru izcelsmes valstis ir Austrija, Beļģija, Somija, Francija, Vācija, Grieķija, Īrija, Itālija, Luksemburga, Portugāle, Spānija, Zviedrija vai Apvienotā Karaliste, ir “svina skābes akumulatori, kas netiek izmantoti, lai iedarbinātu virzuļmotorus vai kā enerģijas galvenais avots elektriskajiem transporta līdzekļiem”, kā arī “kabatā nēsājamas lietas, kuru ārējā daļa ir veidota no plastmasas vai iestiprināta plastmasā”.

25 Kopienas banānu importa režīmā jauni grozījumi tika izdarīti ar Padomes 2001. gada 29. janvāra Regulu (EK) Nr. 216/2001, ar ko groza Regulu Nr. 404/93 (OV L 31, 2. lpp.).

26 Saskaņā ar Regulas Nr. 216/2001 pirmo līdz sesto apsvērumu:

- “(1) Ir bijis daudz tiešu kontaktu ar piegādātāja zemēm un citām ieinteresētām pusēm, lai izšķirtu strīdus, kas radušies, piemērojot ar Regulu (EEK) Nr. 404/93 [..] izveidoto importa režīmu, un lai ņemtu vērā saskaņā ar [PTO] strīdu izšķiršanas sistēmas ietvaros izveidotās īpašās grupas secinājumus.
- (2) Izanalizējot visas Komisijas piedāvātās iespējas, var secināt, ka, vidēji īsā laikā izveidojot importa sistēmu, kuras pamatā būtu atbilstīgas muitas nodokļa likmes piemērošana un tarifu atvieglojumu piemērošana importam no ĀKK [valstīm], tiktu sniegtas vislabākās garantijas, pirmkārt, tirgus kopējās organizācijas mērķu sasniegšanai attiecībā uz Kopienas ražošanu un pieprasījumu starp patērētājiem, otrkārt, starptautiskās tirdzniecības noteikumu ievērošanai un, treškārt, turpmāku strīdu novēršanai.
- (3) Tomēr šāda sistēma jāievieš pēc tam, kad saskaņā ar PTO noteikto kārtību, jo īpaši [1994. gada VVTT] XXVIII pantu, noslēgtas sarunas ar Kopienas partneriem. [..].
- (4) Līdz minētais režīms stājas spēkā, Kopienai būtu jāsaņem piegādes atbilstīgi vairākām tarifu kvotām, ko atver jebkuras izcelsmes importam un pārvalda atbilstīgi [SNI] ieteikumiem. [..]

- (5) Ņemot vērā līgumsaistības pret ĀKK [valstīm] un vajadzību garantēt tām pienācīgus konkurences apstākļus, piemērojot šo valstu izcelsmes banānu importam tarifu atvieglojumus EUR 300 apjomā par tonnu, varētu saglabāt attiecīgās tirdzniecības plūsmas. Tas jo īpaši nozīmēs, ka šādam importam atbilstīgi [..] tarifu kvotām piemēros nodokļa nulles likmi.
- (6) Komisija būtu jāpilnvaro sākt sarunas ar piegādātāja zemēm, kas ir būtiski ieinteresētas veikt piegādes Kopienas tirgum, lai mēģinātu sarunu ceļā piešķirt pirmās divas tarifu kvotas. [..]”

²⁷ 2001. gada 11. aprīlī Amerikas Savienotās Valstis un Kopiena noslēdza vienošanās memorandu, kas nosaka “līdzekļus, kas var ļaut noregulēt ilgstošus strīdus par banānu importa režīmu” Kopienā. Šis memorands paredz, ka Kopiena apņemas “vēlākais līdz 2006. gada 1. janvārim izveidot tikai tarifu režīmu banānu importam”. Šis dokuments nosaka pasākumus, ko Kopiena apņemas veikt pārejas periodā, kas beidzas 2006. gada 1. janvārī. Turpretī Amerikas Savienotās Valstis apņemas uz laiku pārtraukt papildu muitas nodevu piemērošanu, ko šai valstij bija atļauts piemērot Kopienas importam.

²⁸ Pēc tam, kad tika pieņemta Komisijas 2001. gada 7. maija Regula (EK) Nr. 896/2001, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EEK) Nr. 404/93 piemērošanai attiecībā uz banānu importēšanas kārtību Kopienā (OV L 126, 6. lpp.), Amerikas Savienotās Valstis pārtrauca piemērot papildu muitas nodevas. Sākot ar 2001. gada 1. jūliju to nodevas Kopienā ražoto stacionāro akumulatoru un kabatā nēsājamu lietu importam atkal tika samazinātas līdz sākotnējai 3,5 % un 4,6 % likmei.

Pirmās instances tiesā celtās prasības, tiesvedības norise tajā un pārsūdzētie spriedumi

Prasības

- 29 *FIAMM* veic darbību stacionāro akumulatoru sektorā un *Fedon* — briļļu maku un aksesuāru, kuri ietilpst kabatā nēsājamu lietu kategorijā, sektorā.
- 30 Tā kā *FIAMM* un *Fedon* uzskata, ka Kopiena ir atbildīga par kaitējumu, kas tām nodarīts tāpēc, ka šīs preces ir vienas no tām, par kurām no 1999. gada 19. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam Amerikas Savienoto Valstu iestādes bija noteikušas papildu muitas nodevu, tās Pirmās instances tiesā iesniedza prasību par zaudējumu atlīdzību, kas pamatota ar EKL 235. panta un 288. panta otro daļas noteikumiem un ir vērsta pret Padomi un Komisiju.
- 31 *FIAMM* un *Fedon* pamatā apgalvo, ka pastāv Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība tās iestāžu prettiesiskas rīcības dēļ. Kā izriet no sprieduma lietā *FIAMM* 69. un 92.—95. punkta, kā arī sprieduma lietā *Fedon* 63. un 85.—88. punkta, tās attiecībā uz minēto prettiesisko rīcību konkrēti ir norādījušas, ka, Padomei un Komisijai neveicot grozījumus Kopienas banānu importa režīmā termiņā, ko noteica SNI, lai šis režīms atbilstu saistībām, ko Kopiena uzņēmusies PTO līgumu ietvaros, nav ievērots *pacta sunt servanda* princips, tiesiskās palāvēības un tiesiskās drošības aizsardzības principi, to īpašuma un saimnieciskās iniciatīvas tiesības, kā arī labas pārvaldības princips.

32 Pakārtoti *FIAMM* un *Fedon* atsaucas uz Kopienas ārpuslīgumisko atbildību pat tad, ja nepastāv tās iestāžu prettiesiska rīcība.

Tiesvedība Pirmās instances tiesā

33 No sprieduma lietā *FIAMM* 48.—59. punkta un sprieduma lietā *Fedon* 48.—55. punkta izriet, ka tiesvedība Pirmās instances tiesā norisinājās šādi.

34 *FIAMM* prasība tika iesniegta 2000. gada 23. martā (lieta T-69/00). Spānijas Karalistei minētajā lietā tika ļauts iestāties ar 2000. gada 11. septembra rīkojumu.

35 *Fedon* prasība savukārt tika iesniegta 2001. gada 18. jūnijā (lieta T-135/01).

36 Pēc Komisijas pieteikuma, kas iesniegts atbilstoši Pirmās instances tiesas Reglamenta 51. panta 1. punkta otrajai daļai, šīs abas lietas ar Pirmās instances tiesas 2002. gada 4. jūlija un 7. oktobra lēmumiem tika nodotas izskatīšanai palātai paplašinātā sastāvā, kurā ietilpst pieci tiesneši.

37 Pēc tam, kad minētajās lietās sākotnēji izraudzītais tiesnesis referents bija beidzis pildīt amata pienākumus, 2002. gada 13. decembrī tika iecelts jauns tiesnesis referents.

38 Ar 2003. gada 3. februāra rīkojumu lieta, kurā tika taisīts spriedums lietā *FIAMM*, un lietas, kurās tika taisīti Pirmās instances tiesas 2005. gada 14. decembra spriedumi lietā T-151/00 *Laboratoire du Bain*/Padome un Komisija, kā arī lietā T-301/00 *Groupe Fremaux* un *Palais Royal*/Padome un Komisija, tika apvienotas mutvārdu procesam. Tiesas sēde šajās lietās notika 2003. gada 11. martā.

39 Ar 2004. gada 23. marta un 1. aprīļa lēmumiem Pirmās instances tiesa atkārtoti uzsāka mutvārdu procesu minētajās lietās un nodeva Pirmās instances tiesas virspalātai gan minētās lietas, gan apvienotās lietas, kurās ir taisīti Pirmās instances tiesas 2005. gada 14. decembra spriedumi lietā T-320/00 *CD Cartondruck*/Padome un Komisija, kā arī lietā T-383/00 *Beamglow*/Parlaments u.c. (Krājums, II-5459. lpp.), un spriedums lietā *Fedon*. Šīs sešas lietas ar 2004. gada 19. maija rīkojumu tika apvienotas mutvārdu procesam.

40 Tiesas sēde notika 2004. gada 26. maijā.

Pārsūdzētie spriedumi

41 Ar pārsūdzētajiem spriedumiem Pirmās instances tiesa noraidīja *FIAMM* un *Fedon* prasības.

42 Vispirms sprieduma lietā *FIAMM* 84.—150. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 77.—143. punktā Pirmās instances tiesa noraidīja šo prasītāju prasības par zaudējumu atlīdzību, jo tās bija pamatotas ar ārpuslīgumisko atbildību Kopienas iestāžu prettiesiskas rīcības dēļ.

43 Sprieduma lietā *FIAMM* 100. punkts ir formulēts šādi:

“Prasītājas norāda uz to, ka visi principi, ko atbildētājas nav ievērojušas, ir augstākas pakāpes principi, kas ir vērsti uz indivīdu aizsardzību. Pirms tika noteiktas ASV papildu [muitas] nodevas, PTO režīms tieši piešķīra prasītājām tiesības importēt to preces ASV, samaksājot importa nodevu, kuras sākotnējā samazinātā likme bija 3,5 %. Pieņemot, ka PTO līgumi nav uzskatāmi par tieši piemērojamiem, ir jāatzīst, ka SNI [1997. gada 25. septembra] lēmums, kurā Kopiena tika nosodīta un attiecībā uz kuru ievēroti visi nosacījumi, ko šajā sakarā noteica Kopienas judikatūra, ir tieši piemērojams.”

44 Savukārt sprieduma lietā *Fedon* 93. punkts ir formulēts šādi:

“Prasītājas norāda, ka pat tad, ja būtu jāuzskata, ka PTO līgumiem nav tiešas iedarbības, tiešā iedarbība savukārt būtu jāatzīst SNI [1997. gada 25. septembra] lēmumam, ar kuru Kopienai tika noteikts sods. Tiesa ir atzinusi savu kompetenci pārbaudīt Kopienas iestāžu darbības likumību, ja, kā tas ir šajā gadījumā, tās ir paredzējušas izpildīt īpašu pienākumu, kas ir noteikts atbilstoši VVTT.”

45 Lemjot par to, vai var atsaukties uz PTO normām, Pirmās instances tiesa sprieduma lietā *FIAMM* 108.—115. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 101.—108. punktā ir noteikusi:

“108 [101] Pirms Kopienas iestāžu rīcības likumības pārbaudes ir [jāatrisina] jautājums — vai PTO līgumi piešķir Kopienas tiesību subjektiem tiesības atsaukties uz tiem tiesā, lai apstrīdētu Kopienas tiesiskā regulējuma spēkā esamību gadījumā [..], kad SNI ir atzinusi, ka [gan šis] Kopienas pieņemtais tiesiskais regu-

lējums, [gan arī Kopienas tiesiskais regulējums, kas pieņemts vēlāk, lai panāktu atbilstību attiecīgajām PTO noteikumiem,] neatbilst PTO noteikumiem [..].

- 109 [102] Prasītājas šajā sakarā atsaucas uz principu *pacta sunt servanda*, kas ir ietverts vairākos tiesību noteikumos — kuri Kopienas iestādēm jāievēro, īstenojot savas pilnvaras — kā visas tiesiskās kārtības un jo īpaši starptautiskās tiesiskās kārtības pamatprincips (Tiesas 1998. gada 16. jūnija spriedums lietā C-162/96 *Racke*, *Recueil*, I-3655. lpp., 49. punkts).
- 110 [103] Tomēr principa *pacta sunt servanda* neievērošanu šajā gadījumā atbildētājam iestādēm nevar pārnest, ņemot vērā to, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru PTO līgumi, ņemot vērā to dabu un sistēmu, principā nav to normu skaitā, attiecībā uz kurām Kopienas tiesa kontrolē Kopienas iestāžu rīcības likumību ([Tiesas 1999. gada 23. novembra] spriedums lietā [C-149/96] Portugāle/Padome, [Recueil, I-8395. lpp.,] 47. punkts; Tiesas 2001. gada 2. maija rikožums lietā C-307/99 *OGT Fruchthandelsgesellschaft*, *Recueil*, I-3159. lpp., 24. punkts; Tiesas 2002. gada 12. marta spriedums apvienotajās lietās C-27/00 un C-122/00 *Omega Air* u.c., *Recueil*, I-2569. lpp., 93. punkts; 2003. gada 9. janvāra spriedums lietā C-76/00 P *Petrotub* un *Republica*, *Recueil*, I-79. lpp., 53. punkts, un 2003. gada 30. septembra spriedums lietā C-93/02 P *Biret International*/Padome, *Recueil*, I-10497. lpp., 52. punkts).
- 111 [104] Pirmkārt, Līgums par PTO izveidošanu ir pamatots ar abpusēju un savstarpēji izdevīgu vienošanos, kas to atšķir no līgumiem, ko noslēgusi Kopienas ar trešām valstīm un ar kuriem pienākumos izveidota zināma asimetrija. Taču netiek apstrīdēts, ka vairāki nozīmīgākie Kopienas tirdzniecības partneri neietver PTO līgumus to normu skaitā, [kuras ņemot vērā to tiesas pārbauda valsts tiesību normu likumību]. Tādējādi Kopienas iestāžu rīcības likumības kontrole attiecībā uz [šīm] normām riskē izraisīt nevienādu PTO noteikumu piemērošanu, atņemot Kopienas likumdevējam vai izpild[varas] iestādēm rīcības brīvību, kāda ir līdzīgām Kopienas tirdzniecības partneru iestādēm ([iepriekš minētais] spriedums lietā Portugāle/Padome, [..] 42.—46. punkts).

- 112 [105] Otrkārt, ja tiesām tiktu uzlikts pienākums nepiemērot iekšējo tiesību normas, kuras ir pretrunā PTO līgumiem, līgumslēdzēju pušu likumdevējām un izpild[varas] iestādēm tiktu atņemta VSN 22. pantā paredzētā iespēja sarunu ceļā rast kaut vai pagaidu risinājumu, lai nonāktu pie savstarpēji pieņemamas kompensācijas ([iepriekš minētais] spriedums lietā Portugāle/Padome, [..] 39. un 40. punkts).
- 113 [106] No tā izriet, ka iespējamais PTO noteikumu pārkāpums no atbildētāju iestāžu puses principā nevar izraisīt Kopienas ārpuslīgumisko atbildību (Pirmās instances tiesas 2001. gada 20. marta spriedumi lietās: T-18/99 *Cordis/Komisija*, *Recueil*, II-913. lpp., 51. punkts; [T-30/99] *Bocchi Food Trade International/Komisija*, [*Recueil*, II-943. lpp.,] 56. punkts, un T-52/99 *T. Port/Komisija*, *Recueil*, II-981. lpp., 51. punkts).
- 114 [107] Tikai gadījumā, ja Kopiena ir vēlējusies izpildīt īpašu pienākumu, ko tā uzņēmusies PTO ietvaros, vai ja Kopienas tiesību akts skaidri atsaucas uz konkrētām PTO līgumu [..] normām, Pirmās instances tiesai ir jākontrolē atbildētāju iestāžu rīcības likumība saistībā ar PTO noteikumiem (skat. — attiecībā uz 1947. gada *GATT* — Tiesas 1989. gada 22. jūnija spriedumu lietā 70/87 *Fediol/Komisija*, *Recueil*, 1781. lpp., 19.—22. punkts, un [1991. gada 7. maija] spriedumu lietā [C-69/89] *Akajima/Padome*, [*Recueil*, I-2069. lpp.,] 31. punkts, kā arī — attiecībā uz PTO līgumiem — iepriekš minētos spriedumus lietā Portugāle/Padome, [..] 49. punkts, un [..] lietā *Biret International/Padome*, [..] 53. punkts).
- 115 [108] Taču, pat ja pastāv SNI lēmums, kurā ir atzīts, ka dalībnieka veiktie pasākumi neatbilst PTO noteikumiem, neviens no šiem diviem izņēmumiem nav piemērojams šajā gadījumā.”

⁴⁶ Pēc tam Pirmās instances tiesa norādīja iemeslus, kuru dēļ tā uzskatīja, ka neviens no minētajiem izņēmumiem nevarēja tikt piemērots.

47 Attiecībā uz izņēmumu, kas saistīts ar nodomu izpildīt īpašu pienākumu, ko dalībnieks uzņēmis PTO ietvaros, Pirmās instances tiesa sprieduma lietā *FIAMM* 116., 121., 122. un 125.—137. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 109., 114., 115. un 118.—130. punktā ir atzinusi:

“116 [109] Pēc SNI 1997. gada 25. septembra lēmuma, apņemoties ievērot PTO noteikumus, Kopiena nav vēlējusies uzņemt īpašu pienākumu PTO ietvaros, kas varētu attaisnot izņēmuma izdarīšanu no noteikuma, ka uz PTO noteikumiem nevar atsaukties Kopienu tiesā, un kas ļautu šai Kopienu tiesai veikt likumības pārbaudi pār Kopienu iestāžu rīcību attiecībā uz šiem noteikumiem.

[..]

121 [114] [..] VSN piedāvā PTO [dalībvalstij] vairākus veidus, kādos īstenojama SNI rekomendācija vai lēmums, [ar ko ir konstatēta pasākuma neatbilstība] PTO noteikumiem.

122 [115] Ja nav iespējama tūlītēja neatbilstošu pasākumu novēršana, VSN 3. panta 7. punkts paredz iespēju piešķirt cietušajam dalībniekam kompensāciju vai atļaut tam pārtraukt koncesiju vai citu saistību piemērošanu pagaidu kārtībā līdz neatbilstošu pasākumu novēršanai (skat. [iepriekš minēto] spriedumu lietā *Portugāle/Padome*, [..] 37. punkts).

[..]

- 125 [118] Jebkurā gadījumā, pat pēc tāda termiņa beigām, kas noteikts, lai panāktu par neatbilstošiem atzīto pasākumu atbilstību PTO noteikumiem, un pēc atļaujas saņemšanas veikt kompensācijas vai koncesiju pārtraukšanas pasākumus un to veikšanas atbilstoši VSN 22. panta 6. punktam strīdus pušu sarunām joprojām ir liela loma.
- 126 [119] Tādējādi VSN 22. panta 8. punkts skaidri nosaka — koncesiju vai citu saistību pārtraukšanai ir pagaidu raksturs un ierobežots ilgums “līdz brīdim, kad pasākums, kas atzīts par neatbilstošu attiecīgajam līgumam, ir atcelts vai dalībnieks, kuram jāīsteno rekomendācijas [vai] lēmumi, rod kompensācijas iespējas ieguvuma anulējumam vai samazinājumam, vai arī tiek panākts savstarpēji apmierinošs atrisinājums”.
- 127 [120] Tā pati tiesību norma paredz arī, ka atbilstoši 21. panta 6. punktam SNI turpina kontrolēt pieņemto rekomendāciju vai lēmumu izpildi.
- 128 [121] Ja pastāv strīds par to, vai pasākumi, kas veikti, lai izpildītu [SNI] rekomendācijas un lēmumus, ir [atbilstoši], VSN 21. panta 5. punkts paredz, ka strīds ir neregulējams “atbilstoši pastāvošajiem strīdu neregulēšanas procesuālajiem noteikumiem”, kas ietver iespēju pusēm sarunu ceļā meklēt risinājumu.
- 129 [122] Ne termiņa, ko SNI noteica Kopienai, lai panāktu tās banānu importa režīma atbilstību SNI 1997. gada 25. septembra lēmumam, beigas, ne arī 1999. gada 9. aprīļa lēmums, kurā SNI arbitri skaidri atzina, ka jaunie banānu importa noteikumi, ko satur Regulas Nr. 1637/98 un Nr. 2362/98, neatbilst VSN, pilnībā neietver visus strīdu neregulēšanas veidus, ko tie nosaka.

- 130 [123] Šajā sakarā Kapienu tiesas kontrole pār atbildētāju iestāžu rīcības likumību saistībā ar PTO noteikumiem varētu padarīt trauslāku Kapienas sarunu partneru pozīciju, meklējot savstarpēji pieņemamu strīda risinājumu, kas atbilstu PTO noteikumiem.
- 131 [124] Šādos apstākļos, ja tiesas iestādēm tiktu uzlikts pienākums nepiemērot iekšējo tiesību noteikumus, kas neatbilst PTO līgumiem, līgumslēdzēju pušu likumdevējām un izpild[varas] iestādēm tiktu atņemta iespēja, ko nosaka tostarp VSN 22. pants, sarunu rezultātā rast kaut vai pagaidu risinājumu ([iepriekš minētais] spriedums lietā Portugāle/Padome, [...] 40. punkts).
- 132 [125] Līdz ar to prasītājas VSN 21. un 22. pantā nepamatoti saskata PTO [dalībvalsts] pienākumu noteiktajā termiņā izpildīt PTO iestāžu rekomendācijas un lēmumus, un tās nepamatoti apgalvo, ka SNI lēmumi ir izpildāmi, ja vien līgumslēdzējas puses vienbalsīgi pret to neiebilst.
- 133 [126] Turklāt, no jauna grozot banānu importa režīmu ar tās Regulu Nr. 216/2001, Padome mēģināja rast kompromisu starp dažādiem atšķirīgiem mērķiem. Regulas Nr. 216/2001 preambulas 1. apsvērumš nosaka: ir bijis daudz tiešu kontaktu, lai tostarp “ņemtu vērā komisijas secinājumus”, un tās 2. apsvērumš nosaka: paredzētais jaunais importa režīms piedāvā vislabākās garantijas [gan] “[banānu TKO] mērķu īstenošanai attiecībā uz Kapienas ražošanu un pieprasījumu patērētāju vidū”, [gan] lai “ievērotu starptautiskos tirdzniecības noteikumus”.
- 134 [127] Galu galā, atbildot uz Kapienas saistībām izveidot tikai tarifu režīmu banānu importam pirms 2006. gada 1. janvāra, [Amerikas Savienotās Valstis] ir

piekritu[šas] saskaņā ar 2001. gada 11. aprīļa vienošanos uz laiku pārtraukt to papildu nodevu piemērošanu.

- 135 [128] Tomēr Kopienų tiesas iejaukšanās, lai atlidzinātu prasītājam nodarītos zaudējumus, kas šajā gadījumā izpaužas kā kontrole pār atbildētāju iestāžu rīcības likumību attiecībā uz PTO noteikumiem, var apdraudēt šādu rezultātu.
- 136 [129] Šajā sakarā ir jāatzīmē — kā to skaidri pasvītroja [Amerikas Savienotās Valstis] — 2001. gada 11. aprīļa vienošanās kā tāda nav uzskatāma par savstarpēji panāktu risinājumu VSN 3. panta 6. punkta izpratnē un jautājums par SNI rekomendāciju un lēmumu izpildi no Kopienų puses [2001. gada 12. jūlijā, proti pēc šīs prasības celšanas,] joprojām bija iekļauts SNI sanāksmes darba kārtībā.
- 137 [130] Līdz ar to atbildētājas iestādes, grozot apstrīdēto Kopienų banānu importa režīmu, nav vēlējušās izpildīt īpašus pienākumus, kas izriet no PTO noteikumiem, kuriem pēc SNI atzinuma minētais režīms neatbilst.”

⁴⁸ Pirmās instances tiesa ir noraidījusi jebkādu iespēju piemērot izņēmumu, kas pamatots ar skaidri izteiktu atsauci uz konkrētām PTO līgumu tiesību normām, sprieduma lietā *FIAMM* 142. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 135. punktā konstatējot, ka “no dažādu regulu, kas groza banānu importa režīmu, preambulām neizriet, ka Kopienų likumdevējs atsaucas uz konkrētām PTO līgumu tiesību normām, kad tas vēlēties panākt šā režīma atbilstību šiem līgumiem”.

⁴⁹ Sprieduma lietā *FIAMM* 144. un 145. punktā, kā arī sprieduma lietā *Fedon* 137. un 138. punktā Pirmās instances tiesa ir konstatējusi, ka, “neskatoties uz SNI

iejaukšanos, konstatējot neatbilstību, šajā gadījumā PTO noteikumi — ne īpašo pienākumu, ko Kopiena vēlējusies izpildīt, dēļ, ne arī skaidras atsaucis uz konkrētajām tiesību normām dēļ — nav uzskatāmi par tādiem, attiecībā uz kuriem var tikt izvērtēta iestāžu rīcība[s likumība]” un ka “prasītājas prasības par atbildību vajadzībām nevar lietderīgi apgalvot, ka Padomei un Komisijai pārmestā rīcība ir pretēja PTO noteikumiem”.

50 Sprieduma lietā *FIAMM* 146. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 139. punktā norādot, ka “prasītāju iebildes par tiesiskās palāvības un tiesiskās drošības [aizsardzības] principu pārkāpumu, īpašumtiesību un tiesību brīvi veikt profesionālo darbību neievērošanu un, visbeidzot, labas pārvaldības principa neievērošanu balstītas uz pieņēmumu, ka atbildētājām iestādēm pārmestā rīcība ir pretrunā PTO noteikumiem,” Pirmās instances tiesa minēto spriedumu 147. un 140. punktā no tā ir secinājusi, ka, “tā kā šie noteikumi nav to noteikumu skaitā, attiecībā uz kuriem Kopienas tiesa kontrolē Kopienas iestāžu rīcības likumību, šīs iebildes tāpat ir jānoraida”.

51 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, Pirmās instances tiesa sprieduma lietā *FIAMM* 149. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 142. punktā ir konstatējusi, ka, “tā kā nevar konstatēt, ka atbildētājām iestādēm pārmestā rīcība ir nelikumīga, nav izpildīts viens no [trim] vienlaicīgi izpildāmajiem nosacījumiem Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības par tās iestāžu nelikumīgu rīcību izraisīšanai”. Līdz ar to tā noraidīja šo prasītāju prasības pirmo daļu.

52 Attiecībā uz prasības daļu, kas ir pamatota ar Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības režīmu pat tad, ja nepastāv iestāžu prettiesiska rīcība, Pirmās instances tiesa vispirms ir apstiprinājusi šāda režīma esamību sprieduma lietā *FIAMM* 157.—160. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 150.—153. punktā. Šajā sakarā tā ir izteikusies šādi:

- “157 [150] Ja — kā tas ir šajā gadījumā — rīcības nelikumība, kas piedēvēta Kopienu iestādēm, netiek konstatēta, no tā neizriet, ka uzņēmumi, kam kā saimnieciskās darbības subjektiem ir jāsedz nesamērīga daļa no izdevumiem, kas radušies tādēļ, ka tikusi ierobežota pieeja eksporta tirgum, nekādā gadījumā nevarētu saņemt atlīdzību, atsaucoties uz Kopienas ārpuslīgumisko atbildību (skat. šajā sakarā Tiesas 1987. gada 29. septembra spriedumu lietā 81/86 *De Boer Buizen/Padome un Komisija*, *Recueil*, 3677. lpp., 17. punkts).
- 158 [151] EKL 288. panta otrā daļa uzliek Kopienai pienākumu atlīdzināt zaudējumus, ko radījušas tās iestādes, atbilstoši “[vispārējiem] principiem, kas kopīgi visām dalībvalstu tiesību sistēmām”, līdz ar to neattiecinot šo principu piemērojamību tikai uz Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības par minēto iestāžu nelikumīgo darbību sistēmu.
- 159 [152] Tomēr valsts noteikumi par ārpuslīgumisko atbildību atļauj indivīdiem tiesas ceļā iegūt atlīdzību par noteiktiem zaudējumiem, kaut arī dažādā līmenī, īpašās jomās un atbilstoši dažādiem noteikumiem, pat ja zaudējumu nodarītājs nav rīkojies nelikumīgi.
- 160 [153] Gadījumā, ja zaudējumi radušies Kopienu iestāžu rīcības dēļ, kuras nelikumīgums nav pierādīts, var iestāties Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība, ja tiek izpildīti nosacījumi, kas attiecas uz patiesi pastāvošiem zaudējumiem, cēloņsakarību starp šiem zaudējumiem un Kopienu iestāžu rīcību, kā arī uz attiecīgo zaudējumu neparasto un īpašo raksturu (2000. gada 15. jūnija spriedums lietā [C-237/98 P] *Dorsch Consult/Padome un Komisija*, [*Recueil*, I-4549. lpp.,] [..] 19. punkts).”

53 Pēc tam Pirmās instances tiesa ir secinājusi, ka prasītājam ir nodarīti šādi reāli un konkrēti zaudējumi.

54 Turklāt tā ir atzinusi, ka pastāvēja tieša cēloņsakarība starp, pirmkārt, atbildētāju iestāžu rīcību jautājumā par banānu importu Kopienā un, otrkārt, zaudējumiem, kas šādā veidā nodarīti prasītājām.

55 Visbeidzot, Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka zaudējumi, kas bija radušies *FIAMM* un *Fedon*, nav neparasti, kā rezultātā tā noraidīja to prasības, jo tās bija pamatotas ar Kopienas ārpuslīgumisko atbildību, nepastāvot tās iestāžu pretlikumīgai rīcībai.

56 Lai nonāktu pie šī secinājuma, Pirmās instances tiesa sprieduma lietā *FIAMM* 205. un 207. punktā, kā arī sprieduma lietā *Fedon* 194. un 196. punktā ir atzinusi, ka:

“205 [194] [...] ir jāatzīst, ka iespējamība, kāda ir šajā gadījumā — ka tarifu koncesijas tiks pārtrauktas, kuru paredz PTO līgumi, ir pastāvošās starptautiskās tirdzniecības sistēmas neatņemama sastāvdaļa. Līdz ar to šis pārbaudījums ir obligāti jāuzņemas jebkuram uzņēmējam, kas nolemj tirgot savas preces viena no PTO [dalībvalstīm] tirgū.

[..]

207 [196] Turklāt no VSN, kas ir starptautisks instruments, [attiecībā uz kuru tika veikti atbilstoši reklāmas pasākumi], lai nodrošinātu Kopienas uzņēmēju informētību, 22. panta 3. punkta b) un c) apakšpunkta izriet, ka dalībnieks, kas iesniedzis sūdzību PTO, var lūgt pārtraukt koncesijas vai citas saistības citās nozarēs nekā tā, kurā komisija vai apelācijas institūcija ir konstatējusi pārkāpumu no attiecīgā dalībnieka puses, — vai tas būtu atbilstoši tam pašam līgumam vai citam PTO līgumam.”

Lietas dalībnieku prasījumi un tiesvedības norise Tiesā

57 *FIAMM* lietā C-120/06 P un *Fedon* lietā C-121/06 P attiecīgi lūdz atcelt spriedumu lietā *FIAMM* un spriedumu lietā *Fedon*. Abas savu apelācijas sūdzību pamatojumam norāda divus pamatus.

58 Pirmajā pamatā tās apgalvo, ka pārsūdzētajos spriedumos nav norādīts pamatojums un tie esot nepamatoti saistībā ar vienu no galvenajiem argumentiem, ar kuriem ir pamatotas to attiecīgās sūdzības par atbildību Kopienu iestāžu pretlikumīgas rīcības dēļ un kas ir balstīts uz SNI lēmumu tiešo iedarbību.

59 Otrajā pamatā *FIAMM* un *Fedon* apgalvo, ka, secinot, ka tām radušies zaudējumi nav neparasti, un tāpēc noraidot to prasību par zaudējumu atlīdzību, kas pamatota ar atbildības režīmu, kurš ir piemērojams, ja nepastāv Kopienu iestāžu pretlikumīga rīcība, Pirmās instances tiesa ir norādījusi nepietiekami pamatotu un nelogisku argumentāciju, kas ir pretrunā pastāvīgajai judikatūrai šajā jomā.

60 Turklāt abu prasītāju prasījumi Tiesai ir šādi:

— lemt pēc būtības, atzīstot tām tiesības uz tādu zaudējumu atlīdzību, par ko ir atbildīgas atbildētājas sakarā ar nelikumīgu vai likumīgu darbību;

— katrā ziņā piespriest atbildētājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus gan apelācijas tiesvedībā, gan pirmās instances tiesvedībā.

61 Pakārtoti, *FIAMM* un *Fedon* lūdz Tiesu tām piešķirt taisnīgu zaudējumu atlīdzību par nesaprātīgu procesa ilgumu Pirmās instances tiesā un pieņemt citus pasākumus un noteikumus, kas būtu vajadzīgi taisnīguma panākšanai.

62 Padome lūdz Tiesu:

— aizstāt dažas Pirmās instances tiesas norādītā pamatojuma daļas vai daļēji atcelt pārsūdzētos spriedumus, atzīstot, ka Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība neiestājas, ja nepastāv prettiesiskums tiesību aktu nepieņemšanas dēļ, vai — pakārtoti — atzīstot, ka nepastāv šādu atbildību veidojoši apstākļi;

— apelācijas sūdzības noraidīt kā nepamatotas;

— piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

63 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— apelācijas sūdzības noraidīt, vajadzības gadījumā grozot pārsūdzēto spriedumu pamatojumu;

— pakārtoti, noraidīt pirmajā instancē iesniegtās prasības par zaudējumu atlīdzību;

— pakārtoti tam, nodot lietas Pirmās instances tiesai, lai tiktu atkārtoti uzsākta tiesvedība un lai tiktu aprēķināti atlīdzināmie zaudējumi atbilstoši Tiesas Statūtu 61. pantam;

— piespriest apelācijas sūdzību iesniedzējām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

⁶⁴ Gan lietā C-120/06 P, kurā Spānijas Karaliste bija iesniegusi atbildes rakstu kā lietas dalībiece tiesvedībā Pirmās instances tiesā, gan lietā C-121/06 P, kurā tā bija persona, kas iestājusies lietā Tiesā, Spānijas Karalistes prasījumi Tiesai ir šādi:

— apelācijas sūdzību noraidīt tiktāl, ciktāl tā attiecas uz atbildību atbildētāju iestāžu prettiesiska tiesību akta dēļ;

— daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu un konstatēt, ka nepastāv atbildība tiesiska tiesību akta dēļ Kopienų tiesību sistēmā, vai, pakārtoti, noraidīt apelācijas sūdzību, jo tā attiecas uz atbildētāju iestāžu atbildību tiesiska tiesību akta dēļ, vai, pakārtoti tam, noraidīt prasītāju iesniegto prasību par zaudējumu atlīdzību tiesiska tiesību akta dēļ;

— atzīt par nepieņemamu prasību par zaudējumu atlīdzību, kas pamatota ar nesaņemtā procesa ilgumu Pirmās instances tiesā;

— piespriest prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

- 65 Pēc tam, kad Padome un Komisija bija iesniegušas savus atbildes rakstus lietā C-120/06 P un lietā C-121/06 P un Spānijas Karaliste bija iesniegusi savu atbildes rakstu lietā C-120/06 P, *FIAMM* un *Fedon* pēc to lūguma tika piešķirtas tiesības iesniegt repliku saskaņā ar Tiesas Reglamenta 117. panta 1. punktu.
- 66 Lietā C-120/06 P *FIAMM* Tiesas kancelejai pa faksu nosūtīja savus replikas un atbildes rakstus uz Padomes iesniegto pretapelācijas sūdzību termiņos, kas attiecīgi paredzēti minētā Reglamenta 117. panta 1. un 2. punktā. Šo rakstu oriģināli tomēr Tiesas kancelejā netika iesniegti šī paša Reglamenta 37. panta 6. punktā paredzētajā desmit dienu termiņā. Līdz ar to šie raksti, kā arī to oriģināli, kas kancelejā tika saņemti novēloti, netika iekļauti pie procesuālajiem dokumentiem un tika atdoti atpakaļ *FIAMM*.
- 67 Lietā C-121/06 P *Fedon* neiesniedza ne replikas rakstu, ne atbildes rakstu uz Padomes pretapelācijas sūdzību. *Fedon* un Komisija turklāt iesniedza apsvērumus par Spānijas Karalistes iestāšanās rakstu.

Par pamata apelācijas sūdzību pirmo pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

- 68 Izvirzot pirmo pamatu, *FIAMM* un *Fedon* apgalvo, ka pārsūdzētajos spriedumos nav norādīts pamatojums attiecībā uz vienu no galvenajiem argumentiem, kas ir norādīts, lai pamatotu to attiecīgās prasības par atbildību par Kopienas prettiesisku rīcību.

69 Kā jau Pirmās instances tiesa ir norādījusi sprieduma lietā *FIAMM* 100. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 93. punktā, tās gan rakstveida procesa laikā, gan tiesas sēdē uzstāja, ka SNI 1997. gada 25. septembra lēmumam, ar kuru Kapiena tiek saukta pie atbildības, piemīt īpaša juridiska iedarbība. Tādējādi tās ir norādījušas, ka tas, ka pastāv šāds lēmums, papildus divu veidu izņēmumiem, kas jau ir nostiprināti ar iepriekš minētajiem spriedumiem lietā *Fediol*/Komisija un lietā *Nakajima*/Padome, veido trešo gadījumu, kurā būtu jāļauj Kapienu tiesā atsaukties uz PTO līgumu pārkāpumu, kuru ir izdarījušas Kapienu iestādes, it īpaši tikai lai iegūtu zaudējumu atlīdzību.

70 Pirmās instances tiesas paustajiem apsvērumiem un atsaucei vien uz iepriekšējo judikatūru, kas ir iekļauta sprieduma lietā *FIAMM* 110.—112. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 103.—105. punktā, šajā sakarā neesot nozīmes, jo minētā judikatūra attiecas uz atšķirīgu jautājumu, proti, šajā gadījumā uz to, vai uz PTO līgumos iekļautu materiālo tiesību normu var atsaukties, lai kontrolētu Kapienu tiesisko regulējumu likumību un attiecīgā gadījumā šādus tiesiskos regulējumus atzītu par nepiemērojamiem.

71 Kā izrietot no sprieduma lietā *FIAMM* 114. un 115. punkta, kā arī sprieduma lietā *Fedon* 107. un 108. punkta, Pirmās instances tiesa SNI 1997. gada 25. septembra lēmumu ir ņēmusi vērā tikai tādā nolūkā, lai noskaidrotu, vai, ņemot vērā tā esamību, šajā gadījumā varēja piemērot vienu no diviem šobrīd judikatūrā nostiprinātajiem izņēmumiem, kas ir piemērojami gadījumā, ja PTO līgumiem nav tiešas iedarbības.

72 Tādējādi Pirmās instances tiesa neesot pienācīgi ņēmusi vērā *FIAMM* un *Fedon* argumentāciju, kas pamatota ar to, ka pēc saprātīga termiņa beigām, kas bija noteikts, lai izpildītu SNI 1997. gada 25. septembra lēmumu, Kapienai bija atlikušas tikai divas iespējas, proti, izpildīt vai neizpildīt šo lēmumu. Līdz ar to SNI strīdu noregulēšanas sistēmas elastīgums, kas ļauj strīda pusēm meklēt risinājumus sarunu ceļā un ar ko esot pamatota judikatūra, kura minēta sprieduma lietā *FIAMM* 112. punktā un

sprieduma lietā *Fedon* 105. punktā, kurā ir atzīts, ka nav iespējams veikt Kopienų tiesiskā regulējuma likumības kontroli attiecībā uz PTO līgumiem, šajā gadījumā nepastāv. Šajos apstākļos nekas neliedzot SNI lēmumam atzīt tiešu iedarbību.

73 Turklāt, konstatējot pretlikumību, proti, tikai konstatējot SNI 1997. gada 25. septembra lēmuma neievērošanu noteiktajā termiņā, neesot vajadzības pēc būtības pārbaudīt attiecīgo Kopienų pasākumu, un līdz ar to šāda konstatācija nevarot ietekmēt veidu, kādā Kopiena nolemj izbeigt šo pretlikumību, jo ir iespējami jebkādi risinājumi, ja vien tie ir atbilstoši PTO līgumiem un tos pieņem pretējā puse.

74 Pirmās instances tiesa nav pienācīgi ņēmusi vērā *FIAMM* un *Fedon* argumentāciju, saskaņā ar kuru atšķirībā no prasības atcelt tiesību aktu vai lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai novērtētu spēkā esamību, prasības par zaudējumu atlīdzību rezultātā attiecīgais Kopienų tiesību akts nevar tikt atcelts vai padarīts par nepiemērojamu, un līdz ar to nevar arī tikt liegta iespēja PTO līgumu līgumslēdzējam iestādēm rast risinājumus sarunu ceļā. Šī argumentācija vēl jo vairāk ir jāņem vērā tāpēc, ka šajā gadījumā prasība par zaudējumu atlīdzību tika izskatīta pēc strīda atrisināšanas.

75 Šie paši apsvērumi pamatojot to, ka tika noraidīts sprieduma lietā *FIAMM* 11. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 104. punktā minētais arguments, kas ir pamatots ar to, ka PTO līgumi ir balstīti uz savstarpību un savstarpējām priekšrocībām.

76 Padome, savukārt, uzskata, ka Pirmās instances tiesa vienlaikus ir izskatījusi iespēju atsaukties uz PTO normām un SNI 1997. gada 25. septembra lēmumu, kā tas izrietot no sprieduma lietā *FIAMM* 129. punkta un sprieduma lietā *Fedon* 122. punkta.

- 77 Pārsūdzētie spriedumi turklāt esot atbilstoši judikatūrai, saskaņā ar kuru PTO līgumi principā nav pieskaitāmi normām, kuras ņemot vērā Tiesa kontrolē Kopienu iestāžu tiesību aktus, un Pirmās instances tiesa ir pareizi atzinusi, ka neviens no abiem pieļaujamajiem izņēmumiem no šī principa nav piemērojams šajā gadījumā.
- 78 Tā kā PTO līgumu mērķis nav piešķirt privātpersonām tiesības, iespējams minēto līgumu pārkāpums vēl jo vairāk nevar izraisīt Kopienas atbildību, jo pretējā gadījumā netiktu ievērota rīcības brīvība, kas ir piešķirta PTO dalībvalstīm, lai izpildītu SNI lēmumu vai neizpildītu to.
- 79 Padome turklāt uzskata, ka prasītājas ir mākslīgi nošķīrušas juridiskās sekas, ko rada SNI lēmums, un tās, ko rada materiālo tiesību normas, kuru pārkāpums ir konstatēts šajā lēmumā. Šāds lēmums, izskatot prasību par zaudējumu atlīdzību, varētu tikt ņemts vērā tikai tad, ja iepriekš būtu konstatēta minēto materiālo tiesību normu tiešā iedarbība.
- 80 Komisija uzskata, ka iespēju tieši atsaukties uz SNI lēmumu *FIAMM* un *Fedon* pirmajā instancē nekādā veidā nav minējušas kā īpašu un autonomu teoriju, kas ļautu pierādīt Kopienas rīcības prettiesiskumu, ne arī savu argumentāciju koncentrējušas uz šo jautājumu. Tās būtībā pauda klasisku argumentāciju, lai pierādītu, ka tas, ka Kopienu tiesiskais regulējums netika pielāgots, lai izpildītu PTO līgumus pēc SNI 1997. gada 25. septembra lēmuma pieņemšanas, bija augstāka spēka tiesību normu pārkāpums.
- 81 Tikai pakārtoti *FIAMM* un *Fedon* bija apgalvojušas, nekādā citādā veidā nepapildinot un nepamatojot šo apgalvojumu, ka tad, ja pieņem, ka PTO līgumi nav tieši piemērojami, tiešā iedarbība būtu jāatzīst SNI 1997. gada 25. septembra lēmumam.

- 82 Pirmās instances tiesa, kam turklāt neesot pienākuma lemt par katru prasītāju argumentu, pienācīgi esot ņēmusi vērā *FIAMM* un *Fedon* argumentāciju, sprieduma lietā *FIAMM* 108.—150. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 101.—143. punktā galvenokārt koncentrējoties uz Kopienu iestāžu rīcības pārbaudi, sprieduma lietā *FIAMM* 108. un 144. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 101. un 137. punktā tomēr atsaucoties arī uz SNI 1997. gada 25. septembra lēmuma sekām. Ņemot vērā pārsūdzēto spriedumu pamatojumu, kaut arī tas nav pausts tieši, *FIAMM* un *Fedon* turklāt varot saprast iemeslus, kuru dēļ Pirmās instances tiesa atzina, ka iestāžu rīcības pretlikumība nebija pierādīta pat pēc SNI lēmuma pieņemšanas.
- 83 Ja Tiesai tomēr būtu jāatzīst, ka pārsūdzēto spriedumu pamatojums ir nepietiekams, būtu lietderīgi apstiprināt to rezolutīvo daļu, papildinot šo pamatojumu.
- 84 To, vai uz PTO līgumiem var atsaukties privātpersonas, kam ir nodarīts kaitējums, lai apšaubītu Kopienu tiesiskā regulējuma spēkā esamību, gadījumā, ja SNI lēmumā ir konstatēta šī tiesiskā regulējuma nesaderība ar minētajiem līgumiem un ja ir beidzies saprātīgs termiņš, kas noteikts, lai izpildītu šo lēmumu, Tiesa ir noliegusi 2005. gada 1. marta spriedumā lietā *C-377/02 Van Parys* (Krājums, I-1465. lpp.).
- 85 Šajā sakarā nav nekādas nozīmes nošķirt Kopienas rīcības likumības kontroli nolūkā tiesību aktu atzīt par spēkā neesošu vai šādu kontroli nolūkā iegūt zaudējumu atlīdzību. Turklāt, ja tiktu nodrošināta zaudējumu atlīdzība nozarei, kuru ir skāruši koncesiju darbības pārtraukšanas pasākumi, kas atbilst PTO līgumiem, tas traucētu atjaunot koncesiju līdzsvaru, ko šie pasākumi sekmē, un līdz ar to tas traucētu arī nodrošināt savstarpību.
- 86 Spānijas Karaliste arī uzskata, ka pārsūdzētajos spriedumos ir izpildīts pienākums norādīt pamatojumu. Pirmās instances tiesa sprieduma lietā *FIAMM* 100. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 93. punktā ir minējusi *FIAMM* un *Fedon* tēzi par SNI lēmuma tiešo iedarbību un sprieduma lietā *FIAMM* 116.—150. punktā, kā arī sprieduma lietā *Fedon* 109.—143. punktā tā ir noraidījusi šo tēzi, izskatot jautājumu par to, vai šāda

lēmuma pastāvēšana dod tiesības Kopienu tiesai kontrolēt Kopienu iestāžu rīcības likumību attiecībā uz PTO noteikumiem.

- 87 Turklāt Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi nekādu kļūdu tiesību piemērošanā, secinot, ka šajā gadījumā nav iespējams veikt šādu kontroli. Kopienai radītais risks, ka pret to var tikt celtas prasības, lai to sauktu pie atbildības, varot vājināt tās nostāju un likt tai neparedzēt iespēju izmantot visas strīdu noregulēšanas procesa iespējas, to skaitā iespēju, ka pretējā puse varētu veikt pretpasākumus, un vēlāku risinājuma meklēšanu.
- 88 Turklāt juridiski nekas neļaujot veikt nošķiršanu atkarībā no tā, vai Kopienas rīcības likumības kontrole tiek veikta nolūkā atcelt tiesību aktu vai nolūkā iegūt zaudējumu atlīdzību, jo šādas kontroles kritēriji ir nemainīgi un nevar būt atkarīgi no zaudējumu esamības vai neesamības vai no brīža, kad tiek apgalvots, ka minētie zaudējumi ir radušies.

Tiesas vērtējums

- 89 Vispirms ir jānorāda, kā to dara ģenerālvokāts secinājumu 20. punktā, ka, lai arī pirmā apelācijas sūdzības pamata mērķis saskaņā ar tā nosaukumu ir vērst uzmanību uz to, ka pārsūdzētajos spriedumos nav norādīts pamatojums, izskatot apelācijas sūdzības pieteikumus, atklājas, ka tajās ir iekļauti arī iebildumi pēc būtības attiecībā uz risinājumu, kāds ir noteikts minētajos spriedumos, uz kuriem turklāt ir koncentrētas galvenās diskusijas starp lietas dalībniecēm gan rakstveida procesa laikā, gan tiesas sēdē. Tādējādi, vai, lai lemtu par pirmo pamatu, ir jānošķir šī pamata divas daļas, pirmā no kurām ir pamatota ar to, ka pārsūdzētajos spriedumos nav norādīts pamatojums, un otrā — ar kļūdu tiesību piemērošanā, ko ir pieļāvusi Pirmās instances

tiesa attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem Kopiena var tikt saukta pie atbildības par tās iestāžu prettiesisku rīcību.

Par pamata pirmo daļu

- 90 Jautājums par to, vai Pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums ir pretrunīgs vai nepietiekams, ir tāds tiesību jautājums, kas var tikt izvirzīts apelācijas tiesvedībā (skat. it īpaši 2007. gada 11. janvāra spriedumu lietā C-404/04 P *Technische Glaswerke Ilmenau*/Komisija, 90. punkts).
- 91 Šajā sakarā tomēr, pirmkārt, ir jāatgādina, kā Tiesa to ir atkārtoti atzinusi, ka Pirmās instances tiesas pienākumu pamatot savus nolēmumus nevar interpretēt tā, ka tai būtu pienākums detalizēti atbildēt uz katru prasītāja norādīto argumentu, it īpaši, ja tas nav pietiekami skaidrs un precīzs (skat. it īpaši 2001. gada 6. marta spriedumu lietā C-274/99 P *Connolly*/Komisija, *Recueil*, I-1611. lpp., 121. punkts; 2003. gada 11. septembra spriedumu lietā C-197/99 P Beļģija/Komisija, *Recueil*, I-8461. lpp., 81. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Technische Glaswerke Ilmenau*/Komisija, 90. punkts).
- 92 Izskatot *FIAMM* un *Fedon* iesniegtos prasības pieteikumus Pirmās instances tiesā, vispirms atklājās, ka apgalvojums par iespējamo SNI 1997. gada 25. septembra lēmuma tiešo iedarbību nav iekļauts nevienā šo prasības pieteikumu daļā, kuras mērķis būtu pierādīt, ka pastāv PTO līgumu pārkāpums, ko ir pieļāvusi Kopiena, vai iespēja uz to atsaukties. Šis apgalvojums ir iekļauts prasības pieteikumu daļā, kuras mērķis ir pierādīt, ka augstāka spēka tiesību normas, uz kuru pārkāpumu tiek norādīts un pie kurām pieder princips *pacta sunt servanda* un PTO līgumi, ir “paredzētas, lai aizsargātu privātpersonas”, līdz ar to šajā sakarā esot izpildīts viens no nosacījumiem, kādiem judikatūrā ir pakļauta iespēja apšaubīt Kopienas atbildību par tās iestāžu prettiesisku rīcību.

- 93 Turklāt šis apgalvojums iepriekš minētajā kontekstā ir izteikts tikai pavisam subsidiāri, jo *FIAMM* un *Fedon* tikai norādīja, ka tad, ja tiešo iedarbību un no tās izrietošo privātpersonas aizsargājošas normas raksturu nevar atzīt PTO līgumiem, tas būtu jāatzīst attiecībā uz SNI lēmumiem.
- 94 Visbeidzot, minētais apgalvojums, kas attiecībā uz *FIAMM* ir iekļauts divos no 177 prasības pieteikuma punktiem un attiecībā uz *Fedon* — vienā zemsvītras piezīmē, ne minētajos prasības pieteikumos, ne arī vēlāk iesniegtajos *FIAMM* un *Fedon* replikas rakstos nekādā veidā nav īpaši analizēts, ne arī saistībā ar to ir pausta īpaša argumentācija, kuras mērķis būtu to pamatot.
- 95 No iepriekš izklāstītā izriet, ka pretēji tam, ko *FIAMM* un *Fedon* apgalvo, paužot ļoti specifiskus argumentus, kurus tās ir veltījušas šim jautājumam savās apelācijas sūdzībās, it kā aicinot pārbaudīt pārsūdzēto spriedumu pamatojumu, savos prasības pieteikumos Pirmās instances tiesā tās nekādā veidā nav skaidri un precīzi norādījušas, kā tas būtu bijis nepieciešams, ka iespējamā SNI lēmumu tiešā iedarbība pamatojot to, ka lēmumu neievērošana tiek atzīta par jaunu trešo izņēmumu no principa, ka uz PTO līgumiem nevar atsaukties, lai pārbaudītu Kopienu atvasināto tiesību aktu likumību. Kā izriet no *Fedon* prasības pieteikuma un *FIAMM* replikas raksta, šīs prasītājas savukārt ir skaidri atsaukušās uz vienu no diviem izņēmumiem, kas tradicionāli ir pieļauti šai iespējas atsaukties uz kādu tiesību aktu neesamībai, uzsverot, ka Kopiena šajā gadījumā ir norādījusi, ka tā bija paredzējusi izpildīt īpašu pienākumu, kuru tā uzņēmusies atbilstoši VVTT.
- 96 Otrkārt, ir jāatgādina arī tas, ka pienākums norādīt pamatojumu neliek Pirmās instances tiesai sniegt izklāstu, kurā izsmeltoši un pa vienam būtu aplūkoti visi lietas dalībnieku paustie argumenti, un pamatojums līdz ar to var būt netiešs ar nosacījumu, ka tas ļauj ieinteresētajām personām saprast, kādu iemeslu dēļ Pirmās instances tiesa nav apstiprinājusi to argumentus, un Tiesai iegūt pietiekami daudz informācijas, lai īstenotu savu pārbaudi (skat. it īpaši 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland u.c./Komisija, Recueil*, I-123. lpp., 372. punkts, un 2007. gada 25. oktobra spriedumu lietā C-167/06 P *Komninou u.c./Komisija*, 22. punkts).

- 97 No sprieduma lietā *FIAMM* 108. punkta un sprieduma lietā *Fedon* 101. punkta vispirms izriet, ka Pirmās instances tiesa šajā gadījumā ir paredzējusi atrisināt jautājumu par to, vai PTO līgumi, to skaitā VSN un tā noteikumi, kas attiecas uz SNI lēmumu izpildi, piešķir privātpersonām tiesības atsaukties uz tiem tiesā, lai apstrīdētu Kopienas tiesiskā regulējuma spēkā esamību “gadījumā, kad SNI ir atzinusi, ka [gan šis] Kopienas pieņemtais tiesiskais regulējums, [gan arī Kopienas tiesiskais regulējums, kas pieņemts vēlāk, lai panāktu atbilstību attiecīgajām PTO noteikumiem], neatbilst PTO noteikumiem”.
- 98 Pēc tam, atsaucoties arī uz tā saucamajiem “PTO līgumiem”, Pirmās instances tiesa sprieduma lietā *FIAMM* 100.—112. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 103.—105. punktā ir precizējusi, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru un tās norādīto iemeslu dēļ minētie līgumi principā nav pieskaitāmi normām, kuras ņemot vērā Kopienas tiesa pārbauda Kopienas iestāžu rīcības likumību.
- 99 Visbeidzot, ir jānorāda, ka pārsūdzētajos spriedumos faktiski ir norādīti svarīgi argumenti par juridisko piemērojamību, kas var būt SNI lēmumam, it īpaši šajā gadījumā, kad šī lēmuma izpildei noteiktais termiņš ir beidzies.
- 100 Kaut arī minētie argumenti ir iekļauti tajās pārsūdzēto spriedumu daļās, kurās Pirmās instances tiesa pārbauda, vai viens no diviem izņēmumiem no principa, ka uz PTO līgumiem nevar atsaukties privātpersonas, kas tradicionāli ir pieļauti judikatūrā, ir piemērojams šajā gadījumā, ir jāsecina, ka vērtējums, ko šajā gadījumā ir izdarījusi Pirmās instances tiesa, netieši, bet tomēr skaidri sniedz atbildes uz konkrētiem argumentiem, attiecībā uz kuriem apelācijas sūdzībās ir norādīts, ka tie nav aplūkoti.
- 101 Tādējādi no sprieduma lietā *FIAMM* 129.—131. punkta un sprieduma lietā *Fedon* 122.—124. punkta izriet, ka Pirmās instances tiesa, pārbaudot atbilstošos VSN noteikumus, ir atzinusi, ka termiņa, kas Kopienai bija noteikts, lai panāktu tās banānu importa režīma atbilstību SNI 1997. gada 25. septembra lēmumam, beigās nebija izmantoti pilnīgi visi strīdu noregulēšanas veidi, ko nosaka VSN. Pirmās instances

tiesa tāpat arī šajā sakarā ir norādījusi, ka kontrole pār atbildētāju iestāžu rīcības likumību varētu padarīt trauslāku Kopienas sarunu partneru pozīciju, meklējot savstarpēji pieņemamu strīda risinājumu, kas atbilstu PTO noteikumiem, un attiecīgā gadījumā līgumslēdzēju pušu likumdevējām un izpild[varas] iestādēm tiktu atņemta iespēja — ko nosaka tostarp VSN 22. pants — sarunu rezultātā rast kaut vai pagaidu risinājumu.

102 Turklāt ir jāuzsver, ka sprieduma lietā *FIAMM* 132. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 125. punktā Pirmās instances tiesa savu analīzi šajā sakarā ir noslēgusi, atzīstot, ka līdz ar to prasītājas VSN 21. un 22. pantā nepamatoti saskata PTO dalībvalsts pienākumu noteiktajā termiņā izpildīt PTO iestāžu rekomendācijas un lēmumus, un tās nepamatoti apgalvo, ka SNI lēmumi ir izpildāmi, ja vien līgumslēdzējas puses vienbalsīgi pret to neiebilst.

103 Pieņemot šādu lēmumu, Pirmās instances tiesa vismaz netieši ir izteikusies par prasītāju apgalvojumu, ka šādām rekomendācijām vai šādiem lēmumiem būtu jāatzīst tiešā iedarbība, tiklīdz ir izbeidzies to izpildei noteiktais termiņš.

104 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka pārsūdzēto spriedumu pamatojumā ir pietiekamā mērā aplūkota argumentācija, ko prasītājas paudušas pirmajā instancē, un ka tas ļauj Tiesai īstenot savu tiesu kontroli, līdz ar to pamata pirmā daļa ir jāatzīst par nepamatotu.

Par pamata otro daļu

- 105 Attiecībā uz pirmā pamata otro daļu, kas ir pamatota ar kļūdu tiesību piemērošanā, kura attiecas uz nosacījumiem, ar kādiem var iestāties atbildība par Kopienas prettiesisku rīcību, ir jāprecizē turpmāk izklāstītais.
- 106 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru no EKL 288. panta otrās daļas izriet, ka Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās un tiesību uz zaudējumu atlīdzību izmantošana ir atkarīga no tā, vai ir izpildīti visi nosacījumi par iestāžu rīcības pretlikumību, zaudējumu esamību un cēloņsakarību starp šo rīcību un norādītajiem zaudējumiem (skat. it īpaši 1982. gada 29. septembra spriedumu lietā 26/81 *Oleifici Mediterranei/EEK, Recueil*, 3057. lpp., 16. punkts, un 1994. gada 15. septembra spriedumu lietā C-146/91 *KYDEP/Padome un Komisija, Recueil*, I-4199. lpp., 19. punkts).
- 107 Šajā gadījumā prasītājas būtībā savas prasības par zaudējumu atlīdzību Pirmās instances tiesā pamatojumam norāda, ka Kopienu iestādes ir īstenojušas pretlikumīgu un līdz ar to kļūdainu rīcību, nerikojoties, lai saprātīgā termiņā, kas nolūkā panākt atbildību Kopienai noteikts pēc tam, kad SNI lēmumā tika konstatēts, ka Kopienu tiesību akti neatbilst PTO līgumiem, panāktu, ka šie tiesību akti atbilst minētajiem līgumiem.
- 108 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka tāda līguma noteikumu sekas Kopienā, ko tā ir noslēgusi ar trešām valstīm, nevar noteikt, abstrahējoties no attiecīgo noteikumu starptautiskās izcelsmes. Atbilstoši starptautisko tiesību principiem Kopienu iestādes, kuru kompetencē ir apspriest un noslēgt šādu līgumu, var brīvi vienoties ar attiecīgajām trešām valstīm par sekām, kādas šī līguma noteikumiem jārada līgumslēdzēju pušu iekšējā tiesību sistēmā. Ja šis jautājums nav tieši reglamentēts minētajā lēmumā, kompetentajām tiesām un it īpaši Tiesai atbilstoši savai kompetencei saskaņā ar EK līgumu tas ir jārisina tādā pašā veidā kā jebkurš cits interpretācijas jautājums, kas attiecas uz attiecīgā līguma piemērošanu Kopienā (skat. it īpaši 1982. gada 26. oktobra spriedumu lietā 104/81 *Kupferberg, Recueil*, 3641. lpp., 17. punkts, un iepriekš minēto

spriedumu lietā Portugāle/Padome, 34. punkts), pamatojoties uz šī līguma jēgu, struktūru vai noteikumiem (šajā sakarā skat. 1994. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-280/93 Vācija/Padome, *Recueil*, I-4973. lpp., 110. punkts).

- 109 Tādējādi Tiesai, pamatojoties uz iepriekš minētajiem kritērijiem, ir jānosaka, vai starptautiska līguma noteikumi piešķir Kopienas tiesību subjektiem tiesības atsaukties uz tiem tiesā, lai apstrīdētu Kopienu tiesību akta spēkā esamību (attiecībā uz 1947. gada VVTT skat. 1972. gada 12. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 21/72 līdz 24/72 *International Fruit Company* u.c., *Recueil*, 1219. lpp., 19. punkts).
- 110 Šajā sakarā no Tiesas judikatūras izriet, ka tā uzskata, ka tā var pārbaudīt atvasinātā Kopienu tiesiskā regulējuma spēkā esamību, vadoties no starptautiska līguma, tikai tad, ja tā raksturs un sistēma to pieļauj un ja cita starpā šīs tiesību normas no to satura viedokļa ir beznosacījuma un pietiekami precīzas (skat. it īpaši 2008. gada 3. jūnija spriedumu lietā C-308/06 *Intertanko* u.c., Krājums, I-4057. lpp., 45. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 111 Konkrētāk attiecībā uz PTO līgumiem pastāvīgajā judikatūrā ir atzīts, ka, ņemot vērā to īpašības un struktūru, šie līgumi principā nav tādas normas, ko Tiesa ņem vērā, kontrolējot Kopienu iestāžu pieņemto aktu likumību (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Portugāle/Padome, 47. punkts; lietā *Biret International*/Padome, 52. punkts, un lietā *Van Parys*, 39. punkts).
- 112 Tikai gadījumā, ja Kopiena ir gribējusi izpildīt konkrētu pienākumu, ko tā uzņēmusies PTO ietvaros, vai gadījumā, ja Kopienu tiesību akts tieši atsaucas uz konkrētām PTO līgumu normām, Tiesai ir jākontrolē attiecīgā Kopienu tiesību akta tiesiskums, ņemot vērā PTO noteikumus (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Biret International*/Padome, 53. punkts, un lietā *Van Parys*, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 113 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka banānu tirgus kopīgā organizācija, kas izveidota ar Regulu Nr. 404/93 un vēlāk grozīta, neparedz nodrošināt konkrēta pienākuma, kas noteikts atbilstoši VVTT, izpildi Kopienas tiesību sistēmā un tieši arī neatsaucas uz precīziem tās noteikumiem (iepriekš minētais rīkojums lietā *OGT Fruchthandelsgesellschaft*, 28. punkts).
- 114 Konkrēti attiecībā uz Regulu Nr. 1637/98 un regulām, kas pieņemtas tās piemērošanai, Tiesa iepriekš minētā sprieduma lietā *Van Parys* 52. punktā ir norādījusi, ka tajās nav tiešas atsauces uz precīziem PTO līgumu noteikumiem.
- 115 Tajā pašā spriedumā Tiesa arī ir atzinusi, ka, apņemoties pēc SNI 1997. gada 25. septembra lēmuma pieņemšanas izpildīt PTO noteikumus un īpaši 1994. gada VVTT I panta 1. punktu un XIII pantu, Kopiena nav vēlējusies uzņemties konkrētu pienākumu PTO ietvaros, ar ko varētu attaisnot izņēmumu no tā, ka nav iespējams atsaukties uz PTO noteikumiem Kopienas tiesā, un ļautu šai tiesai veikt kontroli pār Regulas Nr. 1637/98 un tās piemērošanai pieņemto regulu likumību attiecībā uz šiem noteikumiem (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Van Parys*, 41. un 52. punkts).
- 116 Jāatgādina, ka noteicošais apstākļi šajā jautājumā ir tas, ka strīdu par PTO tiesībām risinājums daļēji ir balstīts uz sarunām starp līgumslēdzējām pusēm. Prettiesisko pasākumu atsaukšana, protams, ir šajās tiesībās paredzēts risinājums, bet tas ļauj panākt arī citus risinājumus (iepriekš minētais spriedums lietā *Omega Air* u.c., 89. punkts).
- 117 Iepriekš minētā sprieduma lietā *Van Parys* 51. punktā Tiesa līdz ar to ir atzinusi, ka tā termiņa beigās, ko SNI noteikusi, lai nodrošinātu sava 1997. gada 25. septembra lēmuma izpildi, nenozīmē, ka Kopiena ir izmantojusi visas VSN paredzētās iespējas, lai rastu risinājumu strīdam ar citām pusēm. Šādos apstākļos, ja Kopienas tiesai liktu kontrolēt attiecīgo Kopienas pasākumu likumību atbilstoši PTO noteikumiem tikai

tādēļ, ka ir beidzies šis termiņš, varētu tikt vājināta Kopienas pozīcija, meklējot abpusēji pieņemamu strīda risinājumu, kas būtu atbilstošs minētajiem noteikumiem.

- 118 Atsaucoties uz vienošanās memorandu, kas noslēgts ar Amerikas Savienotajām Valstīm 2001. gada 11. aprīlī, Tiesa ir konkrēti uzsvērusi, ka šādu risinājumu, ar kura palīdzību Kopiena centās saskaņot saistības atbilstoši PTO līgumiem ar tām, kas attiecas uz ĀKK valstīm, kā arī ar kopējās lauksaimniecības politikas īstenošanas neatņemamām prasībām, varētu apdraudēt atzītā iespēja Kopienai tiesai kontrolēt attiecīgo Kopienas pasākumu likumību attiecībā uz PTO noteikumiem pēc saprātīga termiņa beigām, ko piešķīra SNI (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Van Parys*, 49. un 50. punkts).
- 119 Turklāt Tiesa ir arī atgādinājusi, ka, ja tiktu atzīts, ka uzdevums nodrošināt Kopienai tiesību atbilstību PTO noteikumiem ir tiešs Kopienai pienākums, Kopienas likumdošanas vai izpild[varas] iestādēm tiktu liegta rīcības brīvība, kas ir līdzīgām Kopienas tirdzniecības partneru iestādēm. Ir skaidrs, ka dažas līgumslēdzējas puses, kuras ir Kopienai nozīmīgākās tirdzniecības partneres, ņemot vērā PTO līgumu priekšmetu un mērķi, ir precīzi izdarījušas secinājumus, ka šie līgumi nav to normu vidū, attiecībā uz kurām to tiesu iestādes kontrolē savu valsts tiesību normu likumību. Ja tiktu pieļauts, ka nav šādas savstarpējības, pastāv risks izjaukt līdzsvaru PTO noteikumu piemērošanā (iepriekš minētais spriedums lietā *Van Parys*, 53. punkts).
- 120 Kā turklāt izriet no Tiesas judikatūras, šādos dažādos aspektos nošķiršana nav jāveic atkarībā no tā, vai Kopienai rīcības likumības kontrole ir jāveic, izskatot strīdu par tiesību akta atcelšanu vai lemjot par prasību par zaudējumu atlīdzību (šajā sakarā attiecībā uz laika posmu pirms saprātīga termiņa beigām, kas noteikts SNI lēmuma izpildei, skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Biret International/Padome*, 62. punkts).

- 121 Pirmkārt, kā Tiesa to ir uzsvērusi, iespēja, ka varētu tikt celtas prasības par zaudējumu atlīdzību, var traucēt īstenot likumdošanas pilnvaras ikreiz, kad sabiedrības interesēs ir jāpieņem normatīvi pasākumi, kas var apdraudēt privātpersonu intereses (1978. gada 25. maija spriedums apvienotajās lietās 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 un 40/77 *Bayerische HNL Vermehrungsbetriebe* u.c./Padome un Komisija, *Recueil*, 1209. lpp., 5. punkts, un 1996. gada 5. marta spriedums apvienotajās lietās C-46/93 un C-48/93 *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, *Recueil*, I-1029. lpp., 45. punkts).
- 122 Otrkārt, ikviens Kopienų tiesas secinājums par Kopienų tiesību akta prettiesiskumu, pat ja tas netiek izdarīts, īstenojot kompetenci atcelt tiesību aktu, kas ir piešķirta šai tiesai saskaņā ar EKL 230. pantu, būtībā var ietekmēt tās iestādes attieksmi, kas pieņem attiecīgo aktu.
- 123 Tādējādi saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja procedūrā, kas uzsākta atbilstoši EKL 234. pantam, Tiesa konstatē Kopienų iestādes pieņemta tiesību akta spēkā neesamību, tās lēmuma juridiskās sekas ir tādas, ka Kopienų kompetentajām iestādēm ir pienākums veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu konstatēto prettiesiskumu, un šis pienākums ir noteikts EKL 233. pantā gadījumā, kad ar spriedumu tiek atcelts tiesību akts, kas līdzīgā gadījumā ir piemērojams pēc analogijas (skat. it īpaši 2007. gada 8. novembra rīkojumu lietā C-421/06 *Fratelli Martini* un *Cargill*, 52. punkts un minētā judikatūra).
- 124 Nekas *a priori* neļauj uzskatīt, ka būtu jābūt citādāk gadījumā, ja ir taisīts spriedums, kas ir pieņemts, izskatot strīdu par zaudējumu atlīdzību, un ar kuru ir konstatēts Kopienų tiesību akta vai bezdarbības prettiesiskums. Kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 49. punktā, ikvienai Kopienų tiesas izdarītai prettiesiskuma konstatācijai, pat ja tā tiek izdarīta, izskatot strīdu par zaudējumu atlīdzību, piemīt *res judicata* spēks un tādējādi tā liek attiecīgajai iestādei veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu konstatēto prettiesiskumu.

- 125 Attiecībā uz to, ka prasītājas vēlas nošķirt PTO noteikumu, kas uzliek materiāla rakstura pienākumus, “tiešo iedarbību” un SNI lēmuma “tiešo iedarbību”, apgalvojot, ka attiecīgām personām būtu izdevīgi, ja Kopienu tiesa pārbaudītu Kopienu iestāžu rīcības likumību attiecībā uz SNI lēmumu kā tādu, nepastāvot iespējai šādu kontroli veikt attiecībā uz PTO noteikumiem, kuru neievērošana ir konstatēta minētajā lēmumā, ir jāprecizē turpmāk izklāstītais.
- 126 Pat ja Tiesai vēl nav bijis tieši jālemj par šādu nošķiršanu, no tās iepriekš minētās judikatūras tomēr noteikti izriet, ka tā tam arī nav jābūt.
- 127 Atzīstot, ka uz PTO normām, kuru pārkāpums ir konstatēts SNI lēmumā, neraugoties uz šī lēmuma izpildei paredzētā termiņa beigām, nevar atsaukties Kopienu tiesā, lai panāktu, ka tā pārbauda Kopienu iestāžu rīcības likumību attiecībā uz minētajiem noteikumiem, Tiesa noteikti ir izslēgusi iespēju, ka šādu pārbaudi varētu veikt attiecībā uz pašu SNI lēmumu.
- 128 SNI lēmumu, kurā tiek lemts vienīgi par PTO dalībvalsts rīcības saderību ar pienākumiem, ko šis dalībnieks uzņēmis PTO ietvaros, principā nevar fundamentāli nošķirt no materiālajām tiesību normām, kurās ir paredzēti šādi pienākumi un kuras ņemot vērā tiek veikta šāda pārbaude, vismaz tad, ja ir jānosaka, vai uz minēto normu vai lēmuma neievērošanu var vai nevar atsaukties Kopienu tiesā, lai pārbaudītu Kopienu iestāžu rīcības likumību.
- 129 Ne lielākā mērā kā materiālās tiesību normas, kas ir iekļautas PTO līgumos, SNI rekomendācija vai lēmums, kurā tiek konstatēta minēto normu neievērošana, neatkarīgi no šādu rekomendāciju vai lēmumu konkrētas juridiskās piemērojamības nevar privātpersonām radīt tiesības uz tām atsaukties Kopienu tiesā, lai panāktu, ka tiek pārbaudīta Kopienu iestāžu rīcības likumība.

- 130 Pirmkārt, kā izriet no šī sprieduma 113.—124. punkta, apsvērumi, kas ir saistīti ar PTO līgumu raksturu, kā arī ar tiem raksturīgo savstarpību un elastīgumu, saglabājas, tiklīdz ir pieņemts šāds lēmums vai rekomendācija un tiklīdz ir beidzies saprātīgs termiņš, kas ir noteikts to izpildei. Kopienu iestādes saglabā izvērtēšanas pilnvaras un pilnvaras risināt sarunas attiecībā pret saviem tirdzniecības partneriem saistībā ar iespēju veikt pasākumus, kuru mērķis ir izpildīt šos lēmumus vai rekomendācijas, un šādas pilnvaras ir jāsaglabā.
- 131 Otrkārt, jāuzsver, kā izriet no VSN 3. panta 2. punkta, ka SNI rekomendācijas un lēmumi nevar paplašināt vai sašaurināt tiesības un pienākumus, kas ir noteikti attiecīgajos līgumos. No tā izriet, ka SNI lēmums, ar kuru ir konstatēta šāda pienākuma neizpilde, nevar radīt tādas sekas, ka PTO līgumu dalībniekam ir pienākums atzīt privātpersonām tiesības, kādas tiem nav saskaņā ar šiem līgumiem, nepastāvot šādam lēmumam.
- 132 Turklāt šajā sakarā ir jāatgādina, ka Tiesa attiecībā uz 1994. gada VVTT noteikumiem, kuru neievērošanu šajā gadījumā ir konstatējusi SNI, jau ir atzinusi, ka minētie noteikumi nevar privātpersonām radīt tiesības, uz kurām tās varētu tieši atsaukties tiesā saskaņā ar Kopienu tiesībām (šajā sakarā skat. iepriekš minēto rīkojumu lietā *OGT Fruchthandelsgesellschaft*, 25. un 26. punkts).
- 133 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Pirmās instances tiesa pamatoti ir nolēmusi, ka, lai arī bija izbeidzies SNI lēmuma izpildei noteiktais termiņš, Kopienu tiesa nevarēja šajā gadījumā pastāvošajos apstākļos pārbaudīt Kopienu iestāžu rīcības likumību attiecībā uz PTO noteikumiem.
- 134 Tā kā līdz ar to neviena no abām apelācijas sūdzības pirmā pamata daļām nav pamatota, tas ir jānoraida.

Par pamata apelācijas sūdzību otro pamatu, par pretapelācijas sūdzībām un par lūgumiem aizstāt pamatojumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 135 Izvirzot otro pamatu, *FIAMM* un *Fedon* apgalvo, ka, izskatot to prasības, kas celtas saistībā ar Kopienas atbildību bez vainas, un atzīstot, ka tām radušies zaudējumi nav neparasti, Pirmās instances tiesa ir paudusi nelogisku argumentāciju un ir pārkāpusi dažus iedibinātus tiesu darbības principus.
- 136 Ar pārsūdzētajiem spriedumiem Pirmās instances tiesa neesot ievērojusi dubulto prasību, ka, lai zaudējumus varētu atzīt par parastiem, tiem, pirmkārt, ir jābūt paredzamiem un, otrkārt, raksturīgiem darbībai attiecīgajā nozarē.
- 137 *FIAMM* un *Fedon* uzskata, ka zaudējumi, ko radījušas muitas sankcijas, kuras piemērojusi trešā valsts rūpniecisko akumulatoru vai briļļu maku nozarē pēc strīda banānu nozarē, nav raksturīgi pirmajām divām minētajām nozarēm, uz ko īpaši norādot VSN 22. panta 3. punkta a) apakšpunkts. Šādi zaudējumi vēl jo mazāk ir paredzami tāpēc, ka tiem piemītot nezināma soda raksturs un ka tie neesot radušies iepriekš ne VVTT un PTO vēsturē, ne arī Kopienas un Amerikas Savienoto Valstu attiecībās.
- 138 Pirmās instances tiesas argumentācijā, saskaņā ar kuru, tā kā VSN 22. panta 3. punkts ļauj pieņemt pretpasākumus, radušies zaudējumi nav neparasti, esot saskatāmas pretrunas. Ja uzskatītu, ka zaudējumi ir parasti tāpēc, ka tie ir sekas tiesību aktam, kas

ir atļauts piemērojamās tiesībās, tiktu noliegta iespēja, ka ar prettiesisku tiesību aktu radīti zaudējumi varētu radīt atbildību, ko tomēr pieļaujot pārsūdzētie spriedumi.

139 Padome uzskata, ka Pirmās instances tiesa pamatoti ir atzinusi, ka attiecīgie zaudējumi ir parasts risks, kas eksportētājam ir jāuzņemas pastāvošās pasaules tirdzniecības organizācijas ietvaros.

140 Tā tomēr apstrīd dažas pārsūdzēto spriedumu pamatojuma daļas un lūdz Tiesu vai nu aizstāt atsevišķas pamatojuma daļas šajos jautājumos, vai arī, lemjot par pretapeļācijas sūdzībām, ko tā ir iesniegusi šajā sakarā, daļēji atcelt minētos spriedumus.

141 Pirmkārt, tā kā mazāk nekā puse dalībvalstu tiesību sistēmu paredzot iespēju, kas turklāt ir ļoti stingri reglamentēta, saņemt zaudējumu atlīdzību, ko radījuši atsevišķi publiskas iestādes prettiesiski tiesību akti, Padome apstrīd apgalvojumu, kas ir iekļauts sprieduma lietā *FIAMM* 160. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 153. punktā un saskaņā ar kuru pastāvošs vispārējs princips, kas ir kopīgs dalībvalstīm un kas ļauj apšaubīt Kopienas atbildību, ja nepastāv tās iestāžu prettiesiska rīcība.

142 Pat ja pieņem, ka šādu principu varētu iedibināt, Pirmās instances tiesa katrā ziņā nepamatoti esot uzskatījusi, ka to varētu piemērot šajā gadījumā, ja:

— atbildība par bezdarbību tiesību aktu pieņemšanā apdraudētu brīvu izvēli, kas ir raksturīga Komisijas iniciatīvas tiesībām un likumdevēja diskrecionārajai varai, liekot apšaubīt pilnvaru nodalīšanu un institucionālo līdzsvaru, kuru ir paredzēts nodrošināt Līgumā;

- samērīguma starp Kopienas atbildību par prettiesisku normatīvo aktu, kas ir pakļauta ļoti stingriem nosacījumiem attiecībā uz rīcības prettiesiskumu, un atbildību par tiesisku tiesību aktu nepieņemšanu, kas ir pakļauta tikai nosacījumam par konkrētu un neparastu zaudējumu rašanos un tādējādi ir vieglāk piemērojama, neesamība nozīmētu neatbilstību;

- šādā veidā pieņemta Pirmās instances tiesas nostāja būtu pretrunā argumentācijai, ko tā paudusi, lai secinātu, ka nav iespējams atsaukties uz PTO noteikumiem prasībā par zaudējumu atlīdzību, kura pamatota ar prettiesisku Kopienas rīcību, īpaši ar vajadzību neliegt Kopienas iestādēm rīcības brīvību, kas ir piešķirta Kopienas tirdzniecības partneru iestādēm.

¹⁴³ Otrkārt, pārsūdzētajos spriedumos nepamatoti ir secināts, ka pastāv konkrēti zaudējumi, jo *FIAMM* un *Fedon* nebija pierādījušas ne šādu zaudējumu esamību, ne to apmēru, ne arī konkrētu to summu.

¹⁴⁴ Treškārt, attiecībā uz cēloņsakarību Pirmās instances tiesa nav ievērojusi prasību, ka zaudējumiem pietiekami tiešā veidā ir jāizriet no attiecīgās iestādes rīcības. Nepastāv nekāda automātiska saikne starp SNI 1997. gada 25. septembra lēmumu un attiecīgās papildu muitas nodevas ieviešanu, jo Amerikas Savienoto Valstu iestādes, īstenojot savu diskrecionāro varu, ir lēmušas par nodevas uzlikšanas principu, par produktiem, kam nodeva tiek piemērota, un par nodevas likmi, kaut gan tās būtu varējušas pieņemt Kopienas piedāvātās kompensācijas.

¹⁴⁵ Komisija arī uzskata, ka pārsūdzētajos spriedumos Pirmās instances tiesa pamatoti ir secinājusi, ka nepastāv neparasti zaudējumi. Lai zaudējumi būtu parasti, netiek prasīts, lai to rašanās risks būtu raksturīgs nozarei, kurā darbojas uzņēmējs. Iesaistīšanās starptautiskajā tirdzniecībā neatkarīgi no attiecīgā produktu tirgus ir saistīta ar risku, ka importētāja valsts varētu pieņemt lēmumus, kas ietekmē tirdzniecību visdažādāko iemeslu dēļ.

- 146 Kaut arī Komisija prasa noraidīt apelācijas sūdzības otro pamatu, tā tomēr tāpat kā Padome uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi dažādas kļūdas tiesību piemērošanā saistībā ar jautājumu par Kopienas atbildību tās iestāžu prettiesiskas rīcības neesamības gadījumā. Tā kā pārsūdzēto spriedumu rezolutīvā daļa tomēr ir pamatota, tā lūdz Tiesu aizstāt vairākas pamatojuma daļas šajā sakarā.
- 147 Pirmkārt, attiecībā uz apgalvojumu, ka pastāv šādas atbildības princips, Pirmās instances tiesa, kā uzskata Komisija, nevarēja ieviest tik būtisku jauninājumu, paužot neskaidru pamatojumu, kāds ir iekļauts sprieduma lietā *FIAMM* 159. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 152. punktā.
- 148 Šis princips nekad nav ticis atzīts judikatūrā, kurā sistemātiski šis jautājums ir atlikts, šajā sakarā formulējot tikai tīri iespējamus piemērus, nekādā veidā neparedzot nosacījumus, jomas un gadījumus, kuros šī atbildība attiecīgā gadījumā varētu iestāties.
- 149 Turklāt, sprieduma lietā *FIAMM* 160. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 153. punktā nosakot nosacījumus, kuriem ir pakļauta šāda atbildība, Pirmās instances tiesa netieši, bet noteikti ir atzinusi, ka minētais princips ir piemērojams tāda veida gadījumos, uz kādiem attiecas šī lieta, tomēr nepārbaudot, vai šāds secinājums ir pamatots, ņemot vērā principus, kas ir kopīgi dalībvalstu tiesību sistēmām.
- 150 Pirmās instances tiesa savu pārbaudi nav koncentrējusi uz gadījumiem, kad publisko iestāžu atbildība izriet no likumdošanas darbības, tieši pretēji sprieduma lietā *FIAMM* 159. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 152. punktā pavisam vispārīgi atsaucoties uz iespēju saņemt zaudējumu atlīdzību no to nodarītāja, nepastāvot pēdējā minētā vainai.

151 25 dalībvalstu tiesību sistēmu pārbaude liecina par to, ka atšķirībā no tādiem gadījumiem kā ekspropriācija sabiedriskās lietderības dēļ vai valsts izmaksāta atlīdzība par zaudējumiem, kas radušies tās bīstamas darbības rezultātā vai īpašu attiecību dēļ, kādas to saista ar cietušo, par kādiem šajā gadījumā nav runa, pienākums atlīdzināt zaudējumus tiesiska valsts akta dēļ, kas norāda uz plašām izvērtēšanas pilnvarām, piemēram, solidaritātes vai taisnīguma apsvērumu dēļ, ļoti daudzu dalībvalstu tiesībās nav zināms. Kaut arī šāda veida atbildība izņēmuma apstākļos ir sastopama dažu citu dalībvalstu tiesību sistēmās, parasti tā attiecas tikai uz administratīviem tiesību aktiem, kā īpašu izņēmumu minot Francijas tiesības, kas vienīgās skaidri pieļauj šāda veida atbildību ar likumdošanu saistītas darbības gadījumā, ja vien zaudējumi ir neparasti, īpaši, būtiski un tieši, ja likumdevējs nerīkojas vispārējās interesēs un ja nav izslēgts princips par zaudējumu atlīdzību.

152 Turklāt Francijas tiesībām raksturīgo principu nevajadzētu transponēt Kapienu tiesību sistēmā. Kaut arī šī principa pamatojums esot tas, ka Francijā Valsts padome ir izslēgusi tiesas kontroli pār likumu atbilstību konstitūcijai, Kapienu tiesību sistēmā savukārt esot paredzēta likumdevēja tiesību aktu likumības kontrole, ņemot vērā Līgumu un pamatprincipus, kā arī iespēja apšaubīt Kapienas atbildību šo augstāka spēka tiesību normu pārkāpuma gadījumā.

153 Otrkārt, Komisija uzskata, ka pārsūdzētajos spriedumos secinot, ka pastāv reāli un konkrēti zaudējumi, Pirmās instances tiesa ir sagrozījusi savu argumentāciju, nav konkrēti pārbaudījusi šo zaudējumu reālo un konkrēto raksturu un nav ievērojusi principus, kas attiecas uz pierādīšanas pienākuma pāreju.

154 Treškārt, tādu pašu iemeslu dēļ, kādus ir paudusi Padome, Komisija uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir kļūdījusies faktu juridiskajā kvalifikācijā, atzīstot, ka nosacījums par cēloņsakarību šajā gadījumā bija izpildīts.

- 155 Spānijas Karaliste lūdz noraidīt arī apelācijas sūdzību otro pamatu. Tajā, ka tiek noteikti pretpasākumi PTO ietvaros, tostarp citās nozarēs, nevis tajās, kurās ir radies strīds, neesot nekā neparedzama vai ārkārtēja, kā par to liecinot prakse.
- 156 Pretapelācijas sūdzībā, ko Spānijas Karaliste iesniedza lietā C-120/06 P, un savā iestāšanās rakstā lietā C-121/06 P tā turklāt lūdz atcelt pārsūdzētos spriedumus, jo Pirmās instances tiesa ir atzinusi, ka Kopienu tiesībās kā vispārējs princips, kas kopīgs dalībvalstīm, bija paredzēta sistēma, kura nosaka atbildību par tiesisku tiesību aktu. Turklāt, piešķirot šim principam tik plašu piemērojamību, kāda izriet no nosacījumiem, kas ir paredzēti sprieduma lietā *FIAMM* 160. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 153. punktā, Pirmās instances tiesa neesot ievērojusi secinājumu, ko pati ir izdarījusi sprieduma lietā *FIAMM* 159. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 152. punktā.
- 157 Tas, ka tiek pieļauta Kopienas atbildība par tiesību aktu nepieņemšanu, kaut gan ne uz vienu tiesību normu, kas uzliek Kopienai pienākumu rīkoties, nevar atsaukties persona, kurai ir nodarīts kaitējums, turklāt ir pretrunā savstarpības principam, uz ko Pirmās instances tiesa ir atsaukusies, lai noraidītu iespējamu atbildību par prettiesisku rīcību.
- 158 Apsvērumos par Spānijas Karalistes iestāšanās rakstu *Fedon* norāda, ka Pirmās instances tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka princips par atbildību par Kopienu iestāžu tiesisku rīcību ir nostiprināts un konkretizēts pastāvīgajā judikatūrā, kā Tiesa to ir atgādinājusi savā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Dorsch Consult*/Padome un Komisija.
- 159 Tā kā EKL 288. panta otrās daļas mērķis ir garantēt tiesiskas valsts pamatprincipu, kas aizsargā privātpersonas un it īpaši viņu īpašuma un ekonomiskās iniciatīvas tiesības, tas, ņemot vērā Kopienu tiesību sistēmas liberālo orientāciju, būtu jāinterpretē tādā veidā, lai sekmētu visliberālākos principus, kas raksturo dalībvalstu tiesību sistēmas. Turklāt 25 dalībvalstu Savienībā šī norma būtu jāinterpretē elastīgi, lai to nepadarītu nepiemērojamu. Šajā gadījumā tomēr nav jāņem vērā jauno dalībvalstu tiesību

sistēmas, jo attiecīgā paplašināšanās notika pēc tam, kad bija radušies šajā gadījumā aplūkojamie faktiskie apstākļi.

- 160 Spānijas Karalistes iebildums, kas ir pamatots ar to, ka attiecīgā rīcība izpaudās kā bezdarbība, nav pieņemams, jo netika izteikts pirmajā instancē. Katrā ziņā Kopienas atbildība varētu tikt ierosināta gan sakarā ar bezdarbību, gan ar iestāžu tiesību aktiem.

Tiesas vērtējums

- 161 Izvirzot pirmo pamatu savās attiecīgajās pretapelācijas sūdzībās, Padome ir lūgusi atcelt spriedumu lietā *FIAMM* un spriedumu lietā *Fedon* un Spānijas Karaliste — spriedumu lietā *Fedon* tāpēc, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, iedibinot principu par Kopienas atbildību, nepastāvot prettiesiskai rīcībai, kurā būtu vainojamas tās iestādes, vai katrā ziņā uzskatot, ka šāds princips ir piemērojams tad, ja runa ir par tādu rīcību, kāda tiek aplūkota šajā gadījumā. Neiesniedzot pretapelācijas sūdzību, Komisija lūdz Tiesu saglabāt pārsūdzēto spriedumu rezolutīvo daļu, bet aizstāt atsevišķas pamatojuma daļas šajā pašā sakarā.

- 162 Tā kā ar šādā veidā izteiktiem iebildumiem tiek apstrīdēts tas, ka pastāv vai ir piemērojams atbildības režīms, kas ir piemērots pārsūdzētajos spriedumos, šajā gadījumā tie ir jāizskata vispirms.

- 163 Jānorāda, ka, lai arī minētā kļūda tiesību piemērošanā ir pierādīta, vairs tomēr nav jālemj ne par pamata apelācijas sūdzību otro pamatu, kas attiecas uz radušos zaudē-

jumu neparasto raksturu, ne par diviem pārējiem pretapelācijas sūdzību pamatiem, kuri attiecas, pirmkārt, uz to, ka zaudējumi nav konkrēti un, otrkārt, uz to, ka nepastāv cēloņsakarība, jo šo nosacījumu neizpildes gadījumā atbildība, ar kuru ir saistīti šie trīs nosacījumi, nepastāv vai nav piemērojama.

Par pretapelācijas sūdzību pirmo pamatu un par lūgumiem aizstāt pamatojuma daļas, kas ir balstītas uz to, ka nepastāv atbildība bez vainas, kura ir atzīta pārsūdzētajos spriedumos

- 164 Vispirms ir jāuzsver, ka saskaņā ar šī sprieduma 106. punktā minēto pastāvīgo judikatūru no EKL 288. panta otrās daļas izriet, ka Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības ierosināšana un tiesību uz zaudējumu atlīdzību īstenošana ir atkarīga no tā, vai ir izpildīti visi nosacījumi par iestāžu rīcības prettiesiskumu, zaudējumu reālu esamību un cēloņsakarības pastāvēšanu starp šo rīcību un attiecīgajiem zaudējumiem.
- 165 Tiesa tāpat arī atkārtoti it atgādinājusi, ka minēto atbildību nevar uzskatīt par ierosinātu, ja nav izpildīti visi nosacījumi, kuriem tādējādi ir pakļauts EKL 288. panta otrajā daļā noteiktais pienākums atlīdzināt zaudējumus (iepriekš minētais spriedums lietā *Oleifici Mediterranei/EEK*, 17. punkts).
- 166 Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka tad, ja tiek konstatēts, ka neviens kādas iestādes tiesību akts un neviena iespējama bezdarbība nav prettiesiska, pat ja pirmais nosacījums, kuram ir pakļauta Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības ierosināšana EKL 288. panta otrās daļas nozīmē, nav izpildīts, Kopienas tiesa var noraidīt prasību kopumā, nepastāvot vajadzībai pārbaudīt pārējos šīs atbildības iestāšanās nosacījumus, proti, zaudējumu reālu esamību un cēloņsakarības pastāvēšanu starp iestāžu rīcību un

minētajiem zaudējumiem (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *KYDEP/Padome un Komisija*, 80. un 81. punkts).

- 167 Tiesas judikatūra, kurā atbilstoši EKL 288. panta otrajai daļai ir atzīts, ka pastāv Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība par tās iestāžu prettiesisku rīcību, un ir noteikti šīs atbildības piemērošanas nosacījumi, tādējādi ir stingri iedibināta. Savukārt citādāk ir gadījumā, kas attiecas uz Kopienas ārpuslīgumisko atbildību, ja nepastāv šāda prettiesiska rīcība.
- 168 Pretēji tam, ko Pirmās instances tiesa ir apstiprinājusi pārsūdzētajos spriedumos, no agrākas judikatūras nevar secināt, ka Tiesa ir iedibinājusi principu par šādu atbildību.
- 169 Kā Tiesa to ir atgādinājusi iepriekš minētā sprieduma lietā *Dorsch Consult/Padome un Komisija* 18. punktā, uz kuru atsaucas Pirmās instances tiesa sprieduma lietā *FIAMM* 160. punktā un sprieduma lietā *Fedon* 153. punktā, Tiesa tieši pretēji līdz šim saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir precizējusi tikai dažus apstākļus, kādos šāda atbildība varētu tikt ierosināta gadījumā, kad princips par Kopienas atbildību par tiesisku tiesību aktu būtu jāatzīst Kopienu tiesībās (skat. pēc analogijas arī 1984. gada 6. decembra spriedumu lietā 59/83 *Biovilac/EEK, Recueil*, 4057. lpp., 28. punkts). Tikai šajā sakarā Tiesa iepriekš minētā sprieduma lietā *Dorsch Consult/Padome un Komisija* 19. punktā ir atgādinājusi, ka tad, ja šāda atbildība būtu jāatzīst atbilstoši tās principam, būtu jābūt izpildītiem vismaz trim kumulatīviem nosacījumiem, proti, zaudējumu reālai esamībai, cēloņsakarības pastāvēšanai starp zaudējumiem un attiecīgo tiesību aktu, kā arī tam, ka zaudējumi ir neparasti un īpaši.
- 170 Pēc tam attiecībā uz atbildību, kas ir atzīta Kopienu tiesībās, Tiesa, atgādinot tomēr, ka jautājumā par Kopienas ārpuslīgumisko atbildību par zaudējumiem, ko nodarījušas tās iestādes vai tās darbinieki, veicot savus amata pienākumus, EKL 288. panta otrajā daļā ir norāde uz vispārējiem principiem, kas ir kopīgi dalībvalstu tiesībām, uzskatīja, ka EKL 288. pantā skaidri noteiktais princips par Kopienas ārpuslīgumisko

atbildību ir tikai dalībvalstu tiesību sistēmās pazīstama vispārēja principa izpaušme, saskaņā ar kuru prettiesiska darbība vai bezdarbība rada pienākumu atlīdzināt radītos zaudējumus (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 28. un 29. punkts).

- 171 Konkrētāk attiecībā uz atbildību par darbību likumdošanas jomā Tiesa turklāt ir norādījusi, ka, lai arī principi, kas dalībvalstu tiesību sistēmās, kuras reglamentē publisko iestāžu atbildību par kaitējumu, kas privātpersonām nodarīts ar normatīviem aktiem, būtiski atšķiras dalībvalstu starpā, varēja tomēr konstatēt, ka normatīvie akti, kuros izpaužas politikas izvēles ekonomikas jomā, tikai izņēmuma kārtā un konkrētos apstākļos rada valsts iestāžu atbildību (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bayerische HNL Vermehrungsbetriebe* u.c./Padome un Komisija, 5. punkts).
- 172 Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka Kopienas atbildība par normatīvu aktu, kas saistīts ar politikas izvēli ekonomikas jomā, ņemot vērā EKL 288. panta otrās daļas noteikumus, var iestāties tikai tad, ja ir izdarīts pietiekami būtisks augstāka spēka tiesību normas, kas aizsargā privātpersonas, pārkāpums (skat. it īpaši 1972. gada 13. jūnija spriedumu apvienotajās lietās 9/71 un 11/71 *Compagnie d'approvisionnement, de transport et de crédit* un *Grands Moulins de Paris*/Komisija, *Recueil*, 391. lpp., 13. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Bayerische HNL Vermehrungsbetriebe* u.c./Padome un Komisija, 4. punkts; 1987. gada 8. decembra spriedumu lietā 50/86 *Les Grands Moulins de Paris*/EEK, *Recueil*, 4833. lpp., 8. punkts, un 1990. gada 6. jūnija spriedumu lietā C-119/88 *AERPO* u.c./Komisija, *Recueil*, I-2189. lpp., 18. punkts).
- 173 Tā šajā sakarā arī ir precizējusi, ka tādas tiesību normas mērķim, kuras pārkāpums tādējādi ir jākonstatē, ir jābūt tiesību piešķiršanai privātpersonām (šajā sakarā skat. it īpaši 2000. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-352/98 P *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, *Recueil*, I-5291. lpp., 41. un 42. punkts, kā arī 2007. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-282/05 P *Holcim (Deutschland)*/Komisija, Krājums, I-2941. lpp., 47. punkts).

- 174 Tiesa turklāt ir norādījusi, ka ierobežojoša pieeja Kopienas atbildībai tās likumdošanas darbību dēļ ir skaidrojama ar to, ka, pirmkārt, likumdošanas funkcijas veikšanu, pat ja pastāv tiesas kontrole pār aktu likumību, nedrīkst kavēt iespēja, ka tiks celtas prasības par zaudējumu atlīdzību ikreiz, kad Kopienų vispārīgās intereses liek pieņemt tiesību aktus, kas var apdraudēt privātpersonu intereses, un, otrkārt, likumdošanas kontekstā, ko raksturo [plašas] rīcības brīvības pastāvēšana, kas ir nepieciešama Kopienų politikas īstenošanai, Kopienų atbildība var iestāties tikai, ja attiecīgā iestāde ir acīmredzami un būtiski pārkāpusi tai noteiktās pilnvaru īstenošanas robežas (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 45. punkts).
- 175 Visbeidzot šajā sakarā ir jāsecina, ka, lai arī salīdzinoša dalībvalstu tiesību sistēmu pārbaude ir ļāvusi Tiesai ļoti ātri izdarīt šī sprieduma 170. punktā minēto secinājumu attiecībā uz šo tiesību sistēmu konvergenci, nostiprinot principu par atbildību gadījumā, ja iestāde ir rīkojusies prettiesiski vai ir vainojama prettiesiskā bezdarbībā, ieskaitot likumdošanas jomu, tas pats nekādā gadījumā neattiecas uz gadījumu, kad runa ir par iespējamu principa par atbildību pastāvēšanu, ja publiska valsts iestāde ir pieņēmusi tiesisku aktu vai ir pieļāvusi tiesisku bezdarbību, it īpaši, ja bezdarbība attiecas uz likumdošanas jomu.
- 176 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka pašreiz Kopienų tiesībās nepastāv atbildības režīms, kas ļauj ierosināt Kopienų atbildību par rīcību, kura attiecas uz tās likumdošanas kompetences jomu, situācijā, kurā uz iespējamu šādas rīcības neatbilstību PTO līgumiem nevar atsaukties Kopienų tiesā.
- 177 Jāatgādina, ka šajā gadījumā rīcība, attiecībā uz kuru prasītājas apgalvo, ka tā tām ir radījusi zaudējumus, ir saistīta ar tirgus kopīgās organizācijas izveidi un ka tā acīmredzami ir saistīta ar Kopienų likumdevēja darbību likumdošanas jomā.

178 Šajā sakarā nav nozīmes tam, ka minētā rīcība ir jāuzskata par pozitīvu darbību, proti, Regulas Nr. 1637/98 un Regulas Nr. 2362/98 pieņemšanu pēc SNI 1997. gada 25. septembra lēmuma pieņemšanas vai par bezdarbību, proti, atturēšanos pieņemt tiesību aktus, kas būtu piemēroti, lai nodrošinātu šī lēmuma pareizu izpildi. Kopienų iestādes atturēšanās var tikt uzskatīta arī par Kopienų leģislatīvu funkciju, īpaši strīdos par atbildību (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Grands Moulins de Paris/EEK*, 9. punkts).

179 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka, pārsūdzētajos spriedumos atzīstot, ka pastāv Kopienų ārpuslīgumiskā atbildība par to, ka tā tiesiski veikusi savu darbību likumdošanas jomā, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

180 Šajā sakarā tomēr ir jāizdara divi precizējumi.

181 Pirmkārt, ir jāuzsver, ka šī sprieduma 179. punktā iekļautais secinājums ir izdarīts, ievērojot plašās izvērtēšanas pilnvaras, kas attiecīgā gadījumā ir piešķirtas Kopienų likumdevējam, lai novērtētu, vai, pieņemot attiecīgo normatīvo aktu, tas, ka ir ņemtas vērā dažas nelabvēlīgas sekas, kam jārodas šīs pieņemšanas rezultātā, pamato to, ka ir paredzētas dažas zaudējumu atlīdzināšanas formas (šajā sakarā attiecībā uz lauksaimniecības politiku skat. 2003. gada 10. jūlija spriedumu apvienotajās lietās *C-20/00* un *C-64/00 Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood, Recueil*, I-7411. lpp., 85. punkts).

182 Otrkārt, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pamattiesības ir daļa no vispārējiem principiem, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa.

183 Konkrētāk attiecībā uz īpašumtiesībām un brīvību veikt profesionālo darbību Tiesa jau sen ir atzinusi, ka tās ir atzīstamas par daļu no Kopienų tiesību vispārējiem

principiem, uzsverot, ka tie tomēr nav uzskatāmi par absolūtām priekšrocībām, bet ir apskatāmi saistībā ar to sociālajām funkcijām. Līdz ar to tā ir atzinusi, ka īpašumtiesības un brīvība veikt profesionālo darbību var tikt ierobežotas, it īpaši tirgus kopīgās organizācijas ietvaros, ja šie ierobežojumi faktiski atbilst Kopienas vispārējo interešu mērķiem un, ņemot vērā izvirzīto mērķi, nav nesamērīgi un nepieņemami, apdraudot garantēto tiesību būtību (skat. it īpaši 1989. gada 11. jūlija spriedumu lietā 265/87 *Schröder HS Kraftfutter, Recueil*, 2237. lpp., 15. punkts, iepriekš minēto spriedumu lietā Vācija/Padome, 78. punkts, un 2005. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-295/03 P *Alessandrini u.c./Komisija, Krājums*, I-5673. lpp., 86. punkts).

184 No tā izriet, ka Kopienų normatīvs akts, kura piemērošanas rezultātā rodas īpašumtiesību ierobežojumi un ierobežojumi brīvībai veikt profesionālo darbību, kas rada nesamērīgus un nepieņemamus draudus pašai minēto tiesību būtībai, ja attiecīgā gadījumā konkrēti nav paredzēta atbilstoša zaudējumu atlīdzība, lai izvairītos no minētajiem draudiem vai novērstu tos, varētu radīt Kopienų ārpuslīgumisko atbildību.

185 Ņemot vērā šīs lietas īpatnības, ir jāatgādina arī tas, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka neviens uzņēmējs nevar atsaukties uz īpašumtiesībām attiecībā uz tirgus daļu, kas tam piederēja konkrētā brīdī, jo šāda tirgus daļa ir vienkārši tā brīža ekonomiskā situācija, kura ir pakļauta riskam, ka apstākļi mainīsies (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Vācija/Padome, 79. punkts, un lietā *Alessandrini u.c./Komisija*, 88. punkts). Tiesa tāpat arī ir precizējusi, ka garantijas, ko sniedz īpašumtiesības vai vispārējais princips, kurš garantē brīvu profesionālās darbības veikšanu, nevar tikt attiecinātas uz parastu interešu vai komerciālu iespēju aizsardzību, kuru gadījuma raksturs ir raksturīgs pašai saimnieciskās darbības būtībai (1974. gada 14. maija spriedums lietā 4/73 *Nold/Komisija, Recueil*, 491. lpp., 14. punkts).

186 Tādējādi uzņēmējam, kura darbība ir saistīta ar eksportu uz trešās valsts tirgiem, ir jāapzinās, ka tā ekonomisko stāvokli konkrētā brīdī var ietekmēt un mainīt dažādi apstākļi un ka viens no tiem ir arī iespēja, kas turklāt ir skaidri paredzēta un reglamentēta VSN 22. pantā, ka šāda trešā valsts veiks pasākumus koncesiju atcelšanai,

ņemot vērā tās komercpartneru rīcību PTO ietvaros, un šajā nolūkā brīvi izvēlēties, kā tas izriet no VSN 22. panta 3. punkta a) un f) apakšpunkta, preces, kurām piemērot minētos pasākumus.

187 Kaut arī no šī sprieduma 176.—179. punkta izriet, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tad, ja Pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumā ir atklāts Kopienų tiesību pārkāpums, bet tā rezolutīvā daļa ir balstīta uz citu tiesisko pamatojumu, apelācijas sūdzība ir jānoraida (skat. 1994. gada 15. decembra spriedumu lietā C-320/92 P *Finsider*/Komisija, *Recueil*, I-5697. lpp., 37. punkts; 1999. gada 16. decembra spriedumu lietā C-150/98 P *ESK/E*, *Recueil*, I-8877. lpp., 17. punkts, un 2000. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-210/98 P *Salzgitter*/Komisija, *Recueil*, I-5843. lpp., 58. punkts).

188 Tā tas ir šajā gadījumā. Tiesa ir secinājusi, ka pašreiz Kopienų tiesības neparedz kārtību, kas ļautu iestāties Kopienų atbildībai par tās rīcību likumdošanas jomā situācijā, kurā uz iespējamu šādas rīcības neatbilstību PTO līgumiem nevar atsaukties Kopienų tiesā. Prasītāju iesniegto prasību par zaudējumu atlīdzību mērķis ir ieviest Kopienų atbildību šādas rīcības dēļ. Šajos apstākļos Pirmās instances tiesa varēja vienīgi noraidīt šādas prasības neatkarīgi no argumentiem, ko prasītājas paudušas prasību pamatojumam (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Salzgitter*/Komisija, 59. punkts). Tādējādi Pirmās instances tiesai šī iemesla dēļ prasītāju prasības būtu bijis jānoraida, ja tā nebūtu pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, kas tai būtu līcis prasības noraidīt citu iemeslu dēļ (pēc analogijas skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Finsider*/Komisija, 38. punkts, un lietā *ESK/E*, 18. punkts).

189 No tā izriet, ka, lai arī pirmais pamats, kas ir norādīts, lai pamatotu pretapelācijas sūdzības, ir pamatots, tas ir neatbilstošs un līdz ar to tas ir jānoraida (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Salzgitter*/Komisija, 60. punkts).

Par pamata apelācijas sūdzību otro pamatu un par pretapelācijas sūdzību otro un trešo pamatu

- ¹⁹⁰ Ņemot vērā šī sprieduma 176. punktā izdarīto secinājumu un šī sprieduma 163. punktā paustos apsvērumus, pamata apelācijas sūdzību otrais pamats, kas attiecas uz prasītājam nodarīto zaudējumu neparasto raksturu, nav jāizskata un nav jāizskata arī pretapelācijas sūdzību otrais un trešais pamats, kas attiecas, pirmkārt, uz to, ka minētie zaudējumi nav konkrēti un, otrkārt, uz to ka nepastāv cēloņsakarība starp šiem zaudējumiem un Kopienu iestāžu rīcību.

Par prasībām par zaudējumu atlīdzību pirmās instances tiesā notikušās tiesvedības ilguma dēļ

Lietas dalībnieku argumenti

- ¹⁹¹ Pakārtoti *FIAMM* un *Fedon* lūdz piešķirt taisnīgu zaudējumu atlīdzību, ņemot vērā pirmās instances tiesā notikušās tiesvedības pārmērīgā ilguma dēļ.

- ¹⁹² Atsaucoties uz 1998. gada 17. decembra spriedumu lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija (*Recueil*, I-8417. lpp., 26.—49. punkts), *FIAMM* šajā sakarā norāda, pirmkārt, ka lieta tai ir būtiski finansiāli nozīmīga, otrkārt, ka faktiskie jautājumi šajā gadījumā ir ļoti skaidri, treškārt, ka neviena lietas dalībnieka rīcība nav sekmējusi tiesvedības pāildzināšanu un, ceturtkārt, ka Pirmās instances tiesa nesaskārās ar ārkārtas apstākļiem.

- 193 Komisija lūdz atzīt, ka *FIAMM* un *Fedon* prasījumi šajā sakarā nav pieņemami.
- 194 Par *Fedon* apelācijas sūdzību nepieņemamību vispirms liecina Tiesas Reglamenta 112. panta 1. punkta c) punkts, jo *Fedon* nav nekādā veidā pamatojis savu prasību.
- 195 Abu apelācijas sūdzību nepieņemamība izriet no *ratione materiae*. Pirmkārt, apelācijas sūdzība, kā izriet no Tiesas Statūtu 57. un 58. panta, nevar būt saistīta ar jauniem faktiem, kas nav bijuši darīti zināmi jau pirmajā instancē. Otrkārt, tiesvedības ilgumu Pirmās instances tiesā nevar atzīt par procesuālu pārkāpumu, ja tas nav ietekmējis strīdu izšķiršanu.
- 196 Visbeidzot, minēto nepieņemamību pamato arī *ratione personae*, jo Kapienu šajā tiesvedībā pārstāv Padome un Komisija, nevis Tiesa, kuras daļa ir Pirmās instances tiesa, uz kuru šajā gadījumā tiek attiecināts apstāklis, kas rada minēto atbildību.
- 197 Turklāt atbildība, kas ir pamatota ar taisnīgumu, tāpat kā atbildība, kas tika piešķirta lietā, kurā ir taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *Baustahlgewebe*/Komisija, šajā gadījumā nav paredzama, jo *FIAMM* un *Fedon* nav pienākuma Kapienu budžetā iemaksāt summu, ko varētu atskaitīt.
- 198 Visbeidzot, tiesvedības ilgums Pirmās instances tiesā katrā ziņā esot izskaidrojams ar lietu sarežģītību, ar procesuālām nejausībām, kas saistītas ar daudzu lietu apvienošanu, kuras ierosinātas piecās dažādās tiesvedības valodās un kurās ir iesaistītas trīs iestādes, kā arī viena persona, kas iestājusies lietā, ar šo lietu jaunu nodošanu palātai paplašinātā sastāvā, kā arī ar to, ka lieta, kurā ir taisīts iepriekš minētais spriedums

lietā *Van Parys* un kurā bija izvirzīti līdzīgi principiāli jautājumi, joprojām tika izskatīta Tiesā.

- 199 Spānijas Karaliste uzskata, ka *FIAMM* un *Fedon* prasības ir nepieņemamas, jo tās netika izteiktas pirmajā instancē un līdz ar to tās nevarēja tikt aplūkotas pārsūdzētajos spriedumos.

Tiesas vērtējums

- 200 Prasītāju prasības, kuru mērķis ir iegūt taisnīgu atlīdzību par to, ka tiesvedība Pirmās instances tiesā pārsniedza saprātīgu termiņu, šajā gadījumā nevar apmierināt.
- 201 Attiecībā uz *Fedon* prasību pietiek konstatēt, ka šī prasība, kas ir iekļauta prasības pieteikuma *petitum*, tomēr nav minēta tā galvenajā daļā.
- 202 Saskaņā ar Reglamenta 112. panta 1. punkta c) punktu apelācijas sūdzībā ir jāiekļauj izvirzītie tiesību pamati un argumenti. Tā kā šādi pamati un argumenti, kas atšķiras no prasībā izteiktajiem prasījumiem, kuri savukārt ir paredzēti šī paša 112. panta 1. punkta d) punktā, šajā gadījumā *Fedon* prasības pieteikumā nemaz nav norādīti, no tā izriet, ka tās iesniegtā prasība par taisnīgu kompensāciju, kurai nav norādīts nekāds pamatojums, ir jānoraida kā acīmredzami nepieņemama.

203 Attiecībā uz *FIAMM* prasību ir jāatgādina, ka gadījumā, ja nekas neliecina, ka tiesvedības ilgums ir ietekmējis strīda izšķiršanu, pamats, kas ir balstīts uz to, ka tiesvedībā Pirmās instances tiesā nav izpildītas prasības saistībā ar saprātīga termiņa ievērošanu, parasti nevar likt atcelt tās pieņemtu spriedumu (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Baustahlgewebe/Komisija*, 49. punkts).

204 Šajā lietā *FIAMM* turklāt nav apgalvojusi, ka tiesvedības iespējami pārmērīgais ilgums ir ietekmējis strīda izšķiršanu, ne arī prasījusi, lai spriedums lietā *FIAMM* šī iemesla dēļ tiktu atcelts.

205 Kā izriet no Reglamenta 113. panta 1. punkta, apelācijas sūdzības prasījumiem ir jābūt vēršamiem uz visa Pirmās instances tiesas sprieduma vai kādas tā daļas atcelšanu un attiecīgā gadījumā uz to, ka tiek pilnībā vai daļēji apmierināti prasījumi, kādus lūgts apmierināt pirmajā instancē.

206 Šajā sakarā ir jānorāda, ka lietā, kurā ir taisīts iepriekš minētais spriedums lietā *Baustahlgewebe/Komisija* un uz kuru atsaucas *FIAMM*, Tiesai iesniegtā apelācijas sūdzība bija celta par Pirmās instances tiesas spriedumu, ar kuru prasītājam bija noteikts naudas sods par konkurences tiesību normu pārkāpumu, istenojot tai šajā sakarā piešķirto neierobežoto kompetenci, ko arī Tiesa var izmantot, ja tā atceļ šādu Pirmās instances tiesas spriedumu un lemj par prasību.

207 Minētā sprieduma 33. punktā Tiesa šajā sakarā ir atsaukusies uz prasītāja tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu saprātīgā termiņā un it īpaši uz tiesībām uz to, ka tiek lemts, vai apgalvojumi par konkurences tiesību normu pārkāpumu, ko pret to izteikusi Komisija, un naudas sodi, kuri tam šajā sakarā uzlikti, ir pamatoti.

- 208 Konstatējot, ka Pirmās instances tiesa šādu termiņu šajā gadījumā ir pārsniegusi, Tiesa procesuālās ekonomijas nolūkā un lai garantētu tūlītēju un efektīvu kompensāciju par šādu procesuālu pārkāpumu, atzina, ka Pirmās instances tiesas sprieduma atcelšana un grozīšana, kas saistīta tikai ar jautājumu par naudassoda apmēra noteikšanu, ļauj šajā gadījumā piešķirt taisnīgu prasīto kompensāciju (iepriekš minētais spriedums lietā *Baustahlgewebe*/Komisija, 47., 48. un 141. punkts).
- 209 Savukārt šī apelācijas sūdzība ir celta par Pirmās instances tiesas spriedumu, ar ko ir noraidīta prasība par zaudējumu atlīdzību, kura ir pamatota ar EKL 288. panta otro daļu.
- 210 No tā izriet, ka šāda sprieduma atcelšanas rezultātā nevar tikt piešķirta taisnīga kompensācija pārmērīgi ilgās tiesvedības Pirmās instances tiesā dēļ, grozot pārsūdzēto spriedumu, jo šādā tiesvedībā Pirmās instances tiesa tāpat kā Tiesa apelācijas tiesvedībā nekādā ziņā nav aicināta piespriest prasītājam maksāt summu, no kuras šī taisnīgā kompensācija attiecīgā gadījumā varētu tikt atskaitīta.
- 211 Šajos apstākļos arī *FIAMM* prasība piešķirt taisnīgu kompensāciju iespējami pārmērīgi ilgās tiesvedības Pirmās instances tiesā dēļ ir jānoraida kā nepieņemama.
- 212 Turklāt ir jāprecizē, ka pat tad, ja tiesvedības ilgums Pirmās instances tiesā šajā gadījumā faktiski bija ievērojams, ilguma saprātīgais raksturs ir jāvērtē, ņemot vērā katras atsevišķas lietas apstākļus un it īpaši ņemot vērā strīdā iesaistīto personu ieinteresētību, lietas sarežģītību, kā arī prasītāja un kompetento iestāžu rīcību (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Baustahlgewebe*/Komisija, 29. punkts, un 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 210. punkts).

213 Attiecībā uz kompetentās iestādes rīcību un lietas sarežģītības pakāpi ir svarīgi norādīt, ka tiesvedības Pirmās instances tiesā ievērojamais ilgums šajā gadījumā lielā mērā var tikt izskaidrots ar vairāku objektīvu apstākļu kopumu, kas saistīti ar paralēlo lietu skaitu, kas viena pēc otras tika iesniegtas Pirmās instances tiesā, kā arī ar tajā izvirzīto juridisko jautājumu nozīmību.

214 Šie apstākļi ļauj izskaidrot to, ka radās vairākas procesuāla rakstura nejaušības, kas noteikti sekmēja kavēšanos attiecīgo strīdu atrisināšanā un kas šajā gadījumā nevar tikt uzskatītas par neparastām, piemēram, sešu lietu, kas ierosinātas vairākās dažādās tiesvedības valodās, apvienošana, ņemot vērā to savstarpēju saistību, vai arī to atkārtota nodošana vispirms palātai paplašinātā sastāvā, pēc tam — jaunam tiesnesim referentam pēc sākotnēji izraudzītā tiesneša referenta amata pienākumu pildīšanas beigām un, visbeidzot, Pirmās instances tiesas virspalātai, pēc kuras tika atkārtoti uzsākts mutvārdu process.

Par tiesāšanās izdevumiem

215 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz šī paša Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Šī 69. panta 4. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka dalībvalstis, kas ir iestājušās lietā, savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

216 Tā kā Padome un Komisija ir prasījušas piespriež *FIAMM* un *Fedon* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā pēdējām minētām spriedums nav labvēlīgs, tām jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

217 Spānijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **pamata apelācijas sūdzības noraidīt;**
- 2) **pretapelācijas sūdzības noraidīt;**
- 3) ***Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA, Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies LLC, Giorgio Fedon & Figli SpA un Fedon America, Inc.* atlīdzina Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Kopienu Komisijas tiesāšanās izdevumus;**
- 4) **Spānijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

[Paraksti]